

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY

Poslanecká sněmovna

2011

VI. volební období

510

Vládní návrh

na vydání

zákona

**kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní
řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony**

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne 2011,

**kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění
pozdějších předpisů, a některé další zákony**

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna trestního řádu

Čl. I

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění zákona č. 57/1965 Sb., zákona č. 58/1969 Sb., zákona č. 149/1969 Sb., zákona č. 48/1973 Sb., zákona č. 29/1978 Sb., zákona č. 43/1980 Sb., zákona č. 159/1989 Sb., zákona č. 178/1990 Sb., zákona č. 303/1990 Sb., zákona č. 558/1991 Sb., zákona č. 25/1993 Sb., zákona č. 115/1993 Sb., zákona č. 292/1993 Sb., zákona č. 154/1994 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 214/1994 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 8/1995 Sb., zákona č. 152/1995 Sb., zákona č. 150/1997 Sb., zákona č. 209/1997 Sb., zákona č. 148/1998 Sb., zákona č. 166/1998 Sb., zákona č. 191/1999 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 227/2000 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 77/2001 Sb., zákona č. 144/2001 Sb., zákona č. 265/2001 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 424/2001 Sb., zákona č. 200/2002 Sb., zákona č. 226/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 218/2003 Sb., zákona č. 279/2003 Sb., zákona č. 237/2004 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 283/2004 Sb., zákona č. 539/2004 Sb., zákona č. 587/2004 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 45/2005 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 239/2005 Sb., zákona č. 394/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 79/2006 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 113/2006 Sb., zákona č. 115/2006 Sb., zákona č. 165/2006 Sb., zákona č. 253/2006 Sb., zákona č. 321/2006 Sb., zákona č. 170/2007 Sb., zákona č. 179/2007 Sb., zákona č. 345/2007 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 90/2008 Sb., zákona č. 121/2008 Sb., zákona č. 129/2008 Sb., zákona č. 135/2008 Sb., zákona č. 177/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 301/2008 Sb., zákona č. 384/2008 Sb., zákona č. 457/2008 Sb., zákona č. 480/2008 Sb., zákona č. 7/2009 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 52/2009 Sb., zákona č. 218/2009 Sb., zákona č. 272/2009 Sb., zákona č. 306/2009 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 163/2010 Sb., zákona č. 197/2010 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 219/2010 Sb., zákona č. 150/2011 Sb., zákona č. 181/2011 Sb., zákona č. 207/2011 Sb., zákona č. .../2011 Sb., zákona č. .../2011 Sb., zákona č. .../2011 Sb. a zákona č. .../2011 Sb., se mění takto:

1. V § 2 odst. 8 se věta první nahrazuje větou „Trestní stíhání před soudy je možné jen na základě obžaloby, návrhu na potrestání nebo návrhu na schválení dohody o prohlášení viny a přijetí trestu (dále jen „dohoda o vině a trestu“), které podává státní zástupce.“.
2. V § 12 odst. 10 se slova „postoupení věci jinému orgánu nebo zastavení trestního stíhání, anebo do rozhodnutí či vzniku jiné skutečnosti, jež mají účinky zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby“ nahrazují slovy „návrhu na schválení dohody o vině a trestu, postoupení věci jinému orgánu, zastavení trestního stíhání, nebo do rozhodnutí či vzniku jiné skutečnosti, jež mají účinky zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby, anebo do jiného rozhodnutí ukončujícího přípravné řízení“.
3. V § 22 se za slovo „obžalobu“ vkládají slova „, návrh na potrestání, návrh na schválení dohody o vině a trestu“.
4. V § 24 odst. 1 větě první se číslo „295“ nahrazuje slovy „39 zákona o soudnictví ve věcech mládeže“, za slovo „obžaloba,“ se vkládají slova „návrh na potrestání, návrh na schválení dohody o vině a trestu,“ a za slova „§ 257 odst. 1 písm. a)“ se vkládají slova „, § 314p odst. 3 písm. a)“.
5. V § 28 odst. 2 větě první se za slovo „obžalobu“ vkládají slova „, dohodu o vině a trestu a návrh na její schválení“.
6. V § 30 odst. 2 větě druhé, § 72 odst. 3 větě druhé, § 72a odst. 3 větě třetí a v § 104a odst. 7 se za slovo „obžaloby“ vkládají slova „nebo návrhu na schválení dohody o vině a trestu“.
7. V § 30 odst. 2 se na konci textu věty druhé doplňují slova „nebo s níž byla sjednána dohoda o vině a trestu“.
8. V § 36 odst. 1 písm. b) se slovo „nebo“ zrušuje.
9. V § 36 se na konci odstavce 1 tečka nahrazuje slovem „, nebo“ a doplňuje se písmeno d), které zní:
„d) při sjednávání dohody o vině a trestu.“.

10. V § 43 odstavec 1 zní:

„(1) Ten, komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková škoda nebo nemajetková újma, nebo ten, na jehož úkor se pachatel trestným činem obohatil (poškozený), má právo činit návrh na doplnění dokazování, nahlížet do spisů (§ 65), zúčastnit se sjednávání dohody o vině a trestu, zúčastnit se hlavního líčení a veřejného zasedání konaného o odvolání nebo o schválení dohody o vině a trestu a před skončením řízení se k věci vyjádřit.“.

11. V § 43 odst. 3 se na konci textu věty druhé doplňují slova „ ; je-li sjednána dohoda o vině a trestu, je třeba návrh učinit nejpozději při prvním jednání o takové dohodě (§ 175a odst. 2)“.
12. Na konci § 46 se doplňuje věta „Je-li vedeno řízení pro trestný čin, u něhož lze sjednat dohodu o vině a trestu, upozorní orgány činné v trestním řízení při poučení prováděném v přípravném řízení poškozeného zejména na to, že může dojít k sjednání dohody o vině a trestu a že v takovém případě může uplatnit nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení nejpozději při prvním jednání o takové dohodě.“.
13. V § 64 odst. 1 písm. a) se za slovo „obžaloba“ vkládají slova „, návrh na schválení dohody o vině a trestu“.
14. V § 64 odst. 5 písm. a) se za slovo „potrestání,“ vkládají slova „,návrh na schválení dohody o vině a trestu,“.
15. V § 65 se na konci textu odstavce 2 doplňují slova „, a při sjednávání dohody o vině a trestu“.
16. V § 70a odst. 1 písm. i) a v § 161 odst. 1 se za slovo „obžaloby“ vkládají slova „, návrhu na schválení dohody o vině a trestu“.
17. V § 72 odst. 3 větě první se za slova „obviněnému, který je ve vazbě,“ vkládají slova „,nebo návrh na schválení dohody o vině a trestu sjednané s obviněným, který je ve vazbě,“.
18. V § 91 odst. 1 se za větu první vkládají věty „Je-li vedeno řízení pro trestný čin, u něhož lze sjednat dohodu o vině a trestu, musí být obviněný v rámci poučení upozorněn také na skutečnost, že v přípravném řízení může se státním zástupcem za přítomnosti obhájce sjednat dohodu o vině a trestu, kterou schvaluje soud. Obviněného je třeba poučit o podstatě a důsledcích sjednání dohody o vině a trestu, o tom, že se vzdává práva na projednání věci v hlavním líčení a práva podat odvolání proti rozsudku, kterým soud schválil dohodu o vině a trestu, s výjimkou případu, kdy takový rozsudek není v souladu s dohodou o vině a trestu, s níž souhlasil (§ 245 odst. 1 věta druhá), a o podmínkách, za nichž může soud rozhodnout o řádně uplatněném nároku poškozeného (§ 314r odst. 4).“.

19. V § 120 se doplňuje odstavec 4, který zní:

„(4) Schvaluje-li soud dohodu o vině a trestu, je součástí rozsudku také výrok o schválení dohody o vině a trestu.“.

20. V § 125 odst. 1 větě třetí se slova „zvlášť závažného“ zrušují, za slova „organizované skupiny“ se vkládají slova „, ve spojení s organizovanou skupinou“ a slova „nebo pomohl zabránit pokusu nebo dokonání takového trestného činu“ se zrušují.

21. V § 175 odst. 1 se za písmeno b) vkládá nové písmeno c), které zní:

„c) sjednat s obviněným dohodu o vině a trestu a podat soudu návrh na její schválení,“.

Dosavadní písmena c) až i) se označují jako písmena d) až j).

22. V části druhé hlavě desáté se za oddíl pátý vkládá nový oddíl šestý, který včetně nadpisu zní:

„Oddíl šestý

Dohoda o vině a trestu

§ 175a

(1) Jestliže výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že se skutek stal, že tento skutek je trestným činem a že jej spáchal obviněný, může státní zástupce zahájit jednání o dohodě o vině a trestu na návrh obviněného nebo i bez takového návrhu. Neshledá-li státní zástupce návrh obviněného důvodným, vyrozumí o svém stanovisku obviněného a má-li obviněný obhájce, též jeho.

(2) K jednání o dohodě o vině a trestu státní zástupce předvolá obviněného; o době a místě jednání vyrozumí obhájce obviněného a poškozeného, který výslovně neprohlásil, že se vzdává procesních práv, které mu zákon jako poškozenému přiznává. Poškozeného zároveň upozorní na možnost uplatnit nejpozději při prvním jednání o dohodě o vině a trestu nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích, jež mu byla trestným činem způsobena, nebo na vydání bezdůvodného obohacení, které bylo na jeho úkor získáno.

(3) Podmínkou sjednání dohody o vině a trestu je prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, pokud na základě dosud opatřených důkazů a dalších výsledků přípravného řízení nejsou důvodné pochybnosti o pravdivosti jeho prohlášení. Dohodu o vině a trestu sjednává státní zástupce s obviněným za přítomnosti obhájce.

(4) Má-li státní zástupce za to, že jsou splněny zákonné podmínky pro uložení ochranného opatření, upozorní obviněného na možnost postupu podle § 178 odst. 2 i v případě, že dojde k sjednání dohody o vině a trestu, ve které nebude ochranné opatření

dohodnuto. Bez tohoto upozornění může postupovat podle § 178 odst. 2 jen, pokud důvody pro uložení ochranného opatření vyšly najevo až po podání návrhu na schválení dohody o vině a trestu soudu.

(5) Státní zástupce při sjednávání dohody o vině a trestu dbá také na zájmy poškozeného. Je-li poškozený sjednávání dohody o vině a trestu přítomen, vyjádří se zejména k rozsahu a způsobu náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení. Dohodu o vině a trestu lze sjednat i bez přítomnosti poškozeného, nedostaví-li se k jednání, ačkoli o něm byl řádně vyrozuměn, nebo nedostaví-li se k jednání a nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení již uplatnil nebo prohlásil, že jej uplatňovat nebude. Uplatnil-li poškozený, který není jednání přítomen, nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení, může se státní zástupce za poškozeného dohodnout s obviněným o rozsahu a způsobu náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení až do výše uplatněného nároku.

(6) Dohoda o vině a trestu obsahuje

- a) označení státního zástupce, obviněného a poškozeného, byl-li přítomen sjednávání dohody o vině a trestu a souhlasí-li s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení
- b) datum a místo jejího sepsání,
- c) popis skutku, pro který je obviněný stíhán, s uvedením místa, času a způsobu jeho spáchání, případně jiných okolností, za nichž k němu došlo, tak, aby nemohl být zaměněn s jiným skutkem,
- d) označení trestného činu, který je v tomto skutku spatřován, a to jeho zákonným pojmenováním, uvedením příslušného ustanovení zákona a všech zákonných znaků včetně těch, které odůvodňují určitou trestní sazbu,
- e) prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán a který je předmětem sjednané dohody o vině a trestu,
- f) v souladu s trestním zákoníkem dohodnutý druh, výměru a způsob výkonu trestu včetně délky zkušební doby a v případech stanovených trestním zákoníkem trestu náhradního, případně upuštění od potrestání, a rozsah přiměřených omezení a povinností v případě, že to trestní zákoník umožňuje a že byly dohodnuty; při dohodě o druhu a výměře trestu se přihlédne i k tomu, zda obviněný trestným činem získal nebo se snažil získat majetkový prospěch (§ 39 odst. 7 trestního zákoníku),
- g) rozsah a způsob náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, bylo-li dohodnuto,

- h) ochranné opatření, přichází-li v úvahu jeho uložení a bylo-li dohodnuto,
- i) podpis státního zástupce, obviněného a obhájce a podpis poškozeného, byl-li přítomen sjednávání dohody o vině a trestu a souhlasí-li s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení.

(7) Dojde-li ke sjednání dohody o vině a trestu, státní zástupce její opis doručí obviněnému, jeho obhájci a poškozenému, který uplatnil řádně a včas své nároky (§ 43 odst. 3). Nedojde-li k dohodě o vině a trestu, provede o tom státní zástupce záznam do protokolu; v takovém případě se k prohlášení viny učiněnému obviněným v dalším řízení nepřihlíží.

(8) Dohodu o vině a trestu nelze sjednat v řízení o zločinech podle části druhé hlavy IX a XIII trestního zákoníku a v řízení o trestných činech, kterými byla nebo měla být způsobena úmyslně smrt, nejde-li o trestný čin zabití (§ 141 trestního zákoníku) nebo o trestný čin vraždy novorozeného dítěte matkou (§ 142 trestního zákoníku). Dohodu o vině a trestu nelze rovněž sjednat v řízení proti uprchlému.

§ 175b

(1) Došlo-li k sjednání dohody o vině a trestu, státní zástupce podá soudu v rozsahu sjednané dohody návrh na schválení dohody o vině a trestu. Nedošlo-li k dohodě o náhradě škody nebo nemajetkové újmy nebo o vydání bezdůvodného obohacení, státní zástupce na tuto skutečnost v návrhu na schválení dohody o vině a trestu soud upozorní.

(2) K návrhu připojí státní zástupce sjednanou dohodu o vině a trestu a další písemnosti, které mají význam pro soudní řízení a rozhodnutí.“.

Dosavadní oddíly šestý a sedmý se označují jako oddíly sedmý a osmý.

23. V § 178a odst. 1 úvodní části ustanovení se slova „zvlášť závažném“ zrušují.

24. V § 178a odst. 1 písm. a) se slova „objasnění takového“ nahrazují slovem „objasnění“ a slova „, nebo které pomohou zabránit dokonání takového zločinu,“ se zrušují.

25. V § 178a se za odstavec 1 vkládá nový odstavec 2, který zní:

„(2) Pokud spolupracující obviněný nespáchal trestný čin, který je závažnější než zločin, k jehož objasnění přispěl, jestliže se nepodílel jako organizátor nebo návodce na spáchání zločinu, k jehož objasnění přispěl, pokud jím nezpůsobil úmyslně těžkou újmu na zdraví nebo smrt a pokud nejsou důvody pro mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody (§ 59 trestního

zákoníku), může státní zástupce v obžalobě navrhnout upuštění od potrestání, pokud to považuje za nezbytné s ohledem na všechny okolnosti, zejména vzhledem k povaze trestného činu uvedeného v doznání obviněného v porovnání s trestným činem, k jehož objasnění se obviněný zavázal, k míře, v jaké může spolupracující obviněný přispět k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny, k významu jeho výpovědi pro dané trestní řízení s ohledem na shromážděné důkazy, k osobě obviněného a k okolnostem případu, zejména zda a jakým způsobem se obviněný podílel na spáchání trestného činu, k jehož objasnění se zavázal a jaké následky svým jednáním způsobil.“.

Dosavadní odstavec 2 se označuje jako odstavec 3.

26. V § 179b se doplňuje odstavec 5, který zní:

„(5) Státní zástupce může ve zkráceném přípravném řízení s podezřelým sjednat dohodu o vině a trestu; na podmínky a postup při jejím sjednávání se použije obdobně ustanovení § 175a. Doručením návrhu na schválení dohody o vině a trestu soudu se zahajuje trestní stíhání.“.

27. V § 179c odst. 2 se za písmeno a) vkládá nové písmeno b), které zní:

„b) podá soudu návrh na schválení dohody o vině a trestu, přičemž použije obdobně ustanovení § 175b,“.

Dosavadní písmena b) až i) se označují jako písmena c) až j).

28. V § 179e se za slovo „potrestání“ vkládají slova „nebo s návrhem na schválení dohody o vině a trestu“.

29. V § 179f odst. 2 se na konci textu písmene a) doplňují slova „, v případě sjednávání dohody o vině a trestu (§ 179b odst. 5) nejvýše o třicet dnů“.

30. § 179g zní:

„§ 179g

(1) Namísto podání návrhu na potrestání může státní zástupce rozhodnout o tom, že se podání návrhu na potrestání podmíněně odkládá, jestliže podezřelý

a) se k činu doznal,

b) nahradil škodu, pokud byla činem způsobena, nebo s poškozeným o její náhradě uzavřel dohodu, nebo učinil jiná potřebná opatření k její náhradě,

c) vydal bezdůvodné obohacení získané trestným činem, nebo s poškozeným o jeho vydání uzavřel dohodu, anebo učinil jiná vhodná opatření k jeho vydání,

d) s podmíněným odložením podání návrhu na potrestání vyslovil souhlas,

a vzhledem k osobě podezřelého, s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a k okolnostem případu lze důvodně takové rozhodnutí považovat za dostačující.

(2) Je-li to odůvodněno povahou a závažností spáchaného trestného činu, okolnostmi spáchání trestného činu anebo poměry podezřelého, státní zástupce rozhodne o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání pouze tehdy, pokud podezřelý splní podmínky uvedené v odstavci 1 a

a) zaváže se, že se během zkušební doby zdrží určité činnosti, v souvislosti s níž se dopustil trestného činu, nebo

b) složí na účet státního zastupitelství peněžitou částku určenou státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti podle zvláštního právního předpisu, a tato částka není zřejmě nepřiměřená závažnosti trestného činu,

a vzhledem k osobě podezřelého, s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a k okolnostem případu lze důvodně takové rozhodnutí považovat za dostačující.

(3) V rozhodnutí o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání se stanoví zkušební doba na šest měsíců až dva roky, v případě rozhodnutí podle odstavce 2 až na pět let. Zkušební doba počíná právní mocí tohoto rozhodnutí.

(4) Podezřelému, který uzavřel s poškozeným dohodu o způsobu náhrady škody nebo dohodu o vydání bezdůvodného obohacení, se v rozhodnutí o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání uloží, aby škodu v průběhu zkušební doby nahradil nebo aby v této době bezdůvodné obohacení vydal.

(5) Rozhodnutí o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání podle odstavce 2 musí obsahovat též výši peněžitě částky určené státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti nebo určení činnosti, které se podezřelý během zkušební doby zavazuje zdržet. Jestliže se podezřelý zaváže zdržet se během zkušební doby podmíněného odložení podání návrhu na potrestání řízení motorových vozidel, musí být poučen o povinnosti odevzdat řidičský průkaz podle zvláštního právního předpisu a o tom, že právní mocí rozhodnutí o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání pozbude řidičského oprávnění.

(6) Podezřelému lze též uložit, aby ve zkušební době dodržoval přiměřená omezení a povinnosti směřující k tomu, aby vedl řádný život.

(7) Proti rozhodnutí o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání může podezřelý a poškozený podat stížnost, jež má odkladný účinek.“

31. V § 179h odstavec 1 zní:

„(1) Jestliže podezřelý v průběhu zkušební doby vedl řádný život, splnil povinnost nahradit způsobenou škodu, vydat bezdůvodné obohacení nebo jinou povinnost, k jejímuž

splnění se zavázal, a vyhověl i dalším uloženým omezením, rozhodne státní zástupce, jenž podmíněně odložil podání návrhu na potrestání v prvním stupni, že se osvědčil. Jinak, a to popřípadě i během zkušební doby, rozhodne o tom, že se podezřelý neosvědčil, a dále postupuje podle § 179c až 179f. Výjimečně může státní zástupce vzhledem k okolnostem případu a osobě podezřelého ponechat podmíněně odložení podání návrhu na potrestání v platnosti a prodloužit zkušební dobu až o jeden rok; zkušební doba však nesmí překročit pět let. Povinnost nahradit způsobenou škodu, vydat bezdůvodné obohacení a jiná povinnost, k jejímuž splnění se podezřelý zavázal, i další uložená omezení trvají i v průběhu prodloužené zkušební doby.“.

32. V § 179h odst. 2 se slova „šesti měsíců“ nahrazují slovy „jednoho roku“.

33. V § 180 odstavec 1 zní:

„(1) Trestní stíhání před soudem se koná jen na podkladě obžaloby nebo návrhu na potrestání, které podává a před soudem zastupuje státní zástupce, nebo na podkladě návrhu na schválení dohody o vině a trestu, který podává státní zástupce. V řízení před okresním soudem se státní zástupce může nechat zastoupit právním čekatelem, nejde-li o řízení o schválení dohody o vině a trestu.“.

34. V § 186 se na konci úvodní části ustanovení doplňuje slovo „že“.

35. V § 186 písm. a) až f) se slovo „že“ zrušuje.

36. V § 186 písm. e) se slovo „nebo“ zrušuje.

37. V § 186 se na konci písmene f) tečka nahrazuje slovem „, nebo“ a doplňuje se písmeno g), které zní:

„g) vzhledem k okolnostem případu by bylo vhodné sjednání dohody o vině a trestu, zejména navrhl-li takový postup státní zástupce nebo obviněný.“.

38. V § 187 se doplňuje odstavec 4, který zní:

„(4) Koná-li se předběžné projednání obžaloby z důvodu uvedeného v § 186 písm. g), soud zjistí stanovisko obviněného a státního zástupce k sjednání dohody o vině a trestu. Vyjádří-li se státní zástupce a obviněný, že mají zájem jednat o dohodě o vině a trestu, soud stanoví státnímu zástupci přiměřenou lhůtu k podání návrhu na schválení takové dohody. Podá-li státní zástupce ve stanovené lhůtě soudu návrh na schválení dohody o vině a trestu, postupuje soud podle § 314o až 314s; v případech, ve kterých se podle § 314o až 314s věc vrací do přípravného řízení, soud jedná na podkladě původní obžaloby. Nepodá-li státní

zástupce ve stanovené lhůtě soudu návrh na schválení dohody o vině a trestu, soud nařídí hlavní líčení, neučiní-li některé z rozhodnutí uvedených v § 188.“.

39. V § 223a odst. 1 se za slova „v § 307 odst. 1“ vkládají slova „nebo 2“.

40. V § 245 se na konci odstavce 1 doplňují věty „Proti rozsudku, kterým soud schválil dohodu o vině a trestu, lze podat odvolání pouze v případě, že takový rozsudek není v souladu s dohodou o vině a trestu, jejíž schválení státní zástupce soudu navrhl. Proti rozsudku, kterým soud schválil dohodu o vině a trestu, může poškozený, který uplatnil nárok na náhradu škody, nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení, podat odvolání pro nesprávnost výroku o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení, ledaže v dohodě o vině a trestu souhlasil s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydáním bezdůvodného obohacení a tato dohoda byla soudem schválena v podobě, s níž souhlasil.“.

41. V § 257 odst. 1 se za písmeno c) vkládá nové písmeno d), které zní:

„d) trestní stíhání podmíněně zastaví nebo rozhodne o schválení narovnání, shledá-li okolnosti uvedené v § 307 odst. 1 nebo 2 nebo § 309 odst. 1,“.

Dosavadní písmeno d) se označuje jako písmeno e).

42. V § 258 se na konci odstavce 1 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno g), které zní:

„g) není-li v souladu s dohodou o vině a trestu, jejíž schválení státní zástupce soudu navrhl; to neplatí, jde-li o výrok o uplatněném nároku poškozeného, který s dohodou o vině a trestu nesouhlasil nebo poškozeného, jehož řádně uplatněný nárok dohodě o vině a trestu neodpovídá.“.

43. V § 288 odst. 1 se za slovo „skončilo“ vkládají slova „pravomocným rozsudkem soudu, kterým byla schválena dohoda o vině a trestu, nebo“.

44. V § 307 se za odstavec 1 vkládá nový odstavec 2, který zní:

„(2) Je-li to odůvodněno povahou a závažností spáchaného přečinu, okolnostmi jeho spáchání anebo poměry obviněného, soud a v přípravném řízení státní zástupce rozhodne o podmíněném zastavení trestního stíhání pouze tehdy, pokud obviněný splní podmínky uvedené v odstavci 1 a

a) zaváže se, že se během zkušební doby zdrží určité činnosti, v souvislosti s níž se dopustil přečinu, nebo

- b) složí na účet soudu a v přípravném řízení na účet státního zastupitelství peněžitou částku určenou státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti podle zvláštního právního předpisu, a tato částka není zřejmě nepřiměřená závažnosti přečinu,

a vzhledem k osobě obviněného, s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a k okolnostem případu lze důvodně takové rozhodnutí považovat za dostačující.“.

Dosavadní odstavce 2 až 5 se označují jako odstavce 3 až 6.

45. V § 307 odst. 3 se na konci textu věty první doplňují slova „, v případě rozhodnutí podle odstavce 2 až na pět let“.

46. V § 307 se za odstavec 4 vkládá nový odstavec 5, který zní:

„(5) Rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání podle odstavce 2 musí obsahovat též výši peněžitě částky určené státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti nebo určení činnosti, které se obviněný během zkušební doby zavazuje zdržet. Jestliže se obviněný zaváže zdržet se během zkušební doby podmíněného zastavení trestního stíhání řízení motorových vozidel, musí být poučen o povinnosti odevzdat řidičský průkaz podle zvláštního právního předpisu a o tom, že právní mocí rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání pozbude řidičského oprávnění.“.

Dosavadní odstavce 5 a 6 se označují jako odstavce 6 a 7.

47. V § 308 odstavec 1 zní:

„(1) Jestliže obviněný v průběhu zkušební doby vedl řádný život, splnil povinnost nahradit způsobenou škodu, vydat bezdůvodné obohacení nebo jinou povinnost, k jejímuž splnění se zavázal, a vyhověl i dalším uloženým omezením, rozhodne soud a v přípravném řízení státní zástupce, že se osvědčil. Jinak rozhodne, a to případně i během zkušební doby, že se neosvědčil a že se v trestním stíhání pokračuje. Výjimečně může soud a v přípravném řízení státní zástupce vzhledem k okolnostem případu a osobě obviněného ponechat podmíněné zastavení trestního stíhání v platnosti a prodloužit zkušební dobu až o jeden rok; zkušební doba však nesmí překročit pět let. Povinnost nahradit způsobenou škodu, vydat bezdůvodné obohacení a jiná povinnost, k jejímuž splnění se obviněný zavázal, i další uložená omezení trvají i v průběhu prodloužené zkušební doby.“.

48. V § 309 odst. 1 úvodní části ustanovení se čárka za slovem „přečinu“ zrušuje a za slovo „jestliže“ se vkládá slovo „obviněný“.
49. V § 309 odst. 1 písm. a) se slovo „obviněný“ zrušuje.
50. V § 309 odst. 1 písm. d) se slova „peněžní částku určenou konkrétnímu adresátovi k obecně prospěšným účelům“ nahrazují slovy „peněžitou částku určenou státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti podle zvláštního právního předpisu“.
51. V § 311 odst. 1 se slovo „peněžní“ nahrazuje slovem „peněžitou“ a slova „k obecně prospěšným účelům s uvedením jejího příjemce, včetně částky odevzdané“ se zrušují.
52. V § 311 se odstavec 2 zrušuje a zároveň se zrušuje označení odstavce 1.
53. § 312 se zrušuje.
54. V § 314c odst. 1 písm. b) se slovo „nebo“ zrušuje.
55. V § 314c se na konci odstavce 1 tečka nahrazuje slovem „, nebo“ a doplňuje se písmeno d), které zní:

„d) stanoví státnímu zástupci přiměřenou lhůtu k podání návrhu na schválení dohody o vině a trestu, má-li za to, že vzhledem k okolnostem případu by ji bylo vhodné sjednat, zejména navrhl-li takový postup státní zástupce nebo obviněný; přitom samosoudce postupuje přiměřeně podle § 187 odst. 4.“.

56. V § 314c se za odstavec 1 vkládá nový odstavec 2, který zní:

„(2) Samosoudce návrh na schválení dohody o vině a trestu předběžně neprojednává, přezkoumá jej však z hledisek uvedených v § 314o a § 314p odst. 1. Podle výsledků přezkoumání samosoudce učiní některé z rozhodnutí uvedených v § 314p odst. 3 nebo 4, jinak nařídí veřejné zasedání k rozhodnutí o návrhu na schválení dohody o vině a trestu.“.

Dosavadní odstavce 2 až 5 se označují jako odstavce 3 až 6.

57. V § 314c odst. 5 se za slova „odstavce 1“ vkládají slova „písm. a) až c) a odstavce 2“.

58. V § 314e se za odstavec 3 vkládá nový odstavec 4, který zní:

„(4) Trest domácího vězení může být trestním příkazem uložen pouze po předchozím vyžádání si zprávy probačního úředníka obsahující zjištění o možnostech výkonu tohoto trestu, včetně stanoviska obviněného k uložení tohoto druhu trestu. Trest domácího vězení je ukládán s přihlédnutím k této zprávě.“.

Dosavadní odstavce 4 až 6 se označují jako odstavce 5 až 7.

59. V části třetí hlavě dvacáté se za oddíl sedmý vkládá nový oddíl osmý, který včetně nadpisu zní:

„Oddíl osmý

Řízení o schválení dohody o vině a trestu

§ 314o

(1) Návrh na schválení dohody o vině a trestu přezkoumá předseda senátu a podle jeho obsahu a obsahu spisu

- a) nařídí veřejné zasedání k rozhodnutí o návrhu na schválení dohody o vině a trestu,
- b) rozhodne o odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu pro závažné procesní vady, zejména neměl-li obviněný při sjednávání dohody o vině a trestu obhájce, nebo z důvodů uvedených v § 314r odst. 2, nebo
- c) nařídí předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu.

(2) V usnesení podle odstavce 1 písm. b) je třeba označit konkrétní vady nebo skutková zjištění, která byla důvodem odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu. Proti tomuto usnesení je přípustná stížnost, která má odkladný účinek.

(3) Jestliže usnesení o odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu nabylo právní moci, věc se vrací do přípravného řízení.

(4) Je-li obviněný ve vazbě, rozhodne soud vždy též o dalším trvání vazby.

(5) Státní zástupce může vzít návrh na schválení dohody o vině a trestu zpět až do doby, než se soud odebere k závěrečné poradě. Zpětvzetím návrhu na schválení dohody o vině a trestu se věc vrací do přípravného řízení.

§ 314p

(1) Předseda senátu nařídí předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu, má-li za to, že

- a) věc patří do příslušnosti jiného soudu,
- b) věc má být postoupena podle § 171 odst. 1,
- c) jsou dány okolnosti odůvodňující zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 nebo jeho přerušení podle § 173 odst. 1, anebo okolnosti odůvodňující podmíněné zastavení trestního stíhání podle § 307 nebo schválení narovnání podle § 309.

(2) Předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu se koná v neveřejném zasedání. Považuje-li to předseda senátu pro rozhodnutí soudu za potřebné, nařídí o předběžném projednání návrhu veřejné zasedání.

(3) Po předběžném projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu soud

- a) rozhodne o předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti soudu, který je nejbližše společně nadřízen jemu a soudu, jenž je podle něj příslušný, má-li za to, že sám není příslušný k jejímu projednání,
- b) postoupí věc jinému orgánu, jsou-li tu okolnosti uvedené v § 171 odst. 1,
- c) trestní stíhání zastaví, jsou-li tu okolnosti uvedené v § 172 odst. 1,
- d) trestní stíhání přeruší, jsou-li tu okolnosti uvedené v § 173 odst. 1,
- e) trestní stíhání podmíněně zastaví podle § 307 nebo rozhodne o schválení narovnání podle § 309 odst. 1,
- f) rozhodne o odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu pro závažné procesní vady, zejména neměl-li obviněný při sjednávání dohody o vině a trestu obhájce, nebo z důvodů uvedených v § 314r odst. 2.

(4) Po předběžném projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu může soud také zastavit trestní stíhání, jsou-li tu okolnosti uvedené v § 172 odst. 2.

(5) Proti rozhodnutí podle odstavce 3 písm. b) až f) a podle odstavce 4 mohou státní zástupce i obviněný podat stížnost, jež má, nejde-li o přerušení trestního stíhání, odkladný účinek. Proti rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání a o schválení narovnání může podat stížnost, jež má odkladný účinek, též poškozený.

(6) Jestliže usnesení o odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu nabylo právní moci, věc se vrací do přípravného řízení.

§ 314q

(1) O návrhu na schválení dohody o vině a trestu rozhoduje soud ve veřejném zasedání. Předseda senátu předvolá k veřejnému zasedání obviněného; o době a místě řízení vyrozumí státního zástupce a obhájce obviněného, jakož i poškozeného. Má-li poškozený zmocněnce, vyrozumí se o veřejném zasedání jen jeho zmocněnec. Veřejné zasedání se koná za stálé přítomnosti obviněného a státního zástupce.

(2) Po zahájení veřejného zasedání státní zástupce přednese návrh na schválení dohody o vině a trestu.

(3) Po přednesení návrhu na schválení dohody o vině a trestu vyzve předseda senátu obviněného, aby se k návrhu vyjádřil, a dotáže se jej, zda

- a) rozumí sjednané dohodě o vině a trestu, zejména zda je mu zřejmé, co tvoří podstatu skutku, který se mu klade za vinu, jaká je jeho právní kvalifikace a jaké trestní sazby zákon stanoví za trestný čin, který je v tomto skutku spatřován,
- b) prohlášení o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán, učinil dobrovolně a bez nátlaku a byl poučen o svých právech na obhajobu,
- c) jsou mu známy všechny důsledky sjednání dohody o vině a trestu, zejména že se vzdává práva na projednání věci v hlavním líčení a práva podat odvolání proti rozsudku, kterým by soud dohodu o vině a trestu schválil, s výjimkou důvodu uvedeného v § 245 odst. 1 větě druhé.

(4) Po vyjádření obviněného umožní soud poškozenému, je-li přítomen, aby se vyjádřil.

(5) Dokazování soud neprovádí. Považuje-li to za potřebné, může vyslechnout obviněného a opatřit potřebná vysvětlení.

Rozhodnutí o návrhu na schválení dohody o vině a trestu

§ 314r

(1) Soud může rozhodovat o skutku, jeho právní kvalifikaci, trestu a ochranném opatření pouze v rozsahu uvedeném v dohodě o vině a trestu. O nároku na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení rozhoduje soud

v rozsahu uvedeném v dohodě o vině a trestu, pokud s ní poškozený souhlasí, nebo pokud dohodnutý rozsah a způsob náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení odpovídá řádně uplatněnému nároku poškozeného (§ 43 odst. 3).

(2) Soud dohodu o vině a trestu neschválí, je-li nesprávná nebo nepřiměřená z hlediska souladu se zjištěným skutkovým stavem nebo z hlediska druhu a výše navrženého trestu, případně ochranného opatření, nebo nesprávná z hlediska rozsahu a způsobu náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, anebo zjistí-li, že došlo k závažnému porušení práv obviněného při sjednávání dohody o vině a trestu. V takovém případě věc vrátí usnesením do přípravného řízení. Proti tomuto usnesení je přípustná stížnost, která má odkladný účinek.

(3) Soud může v případech stanovených v odstavci 2 namísto vrácení věci do přípravného řízení oznámit své výhrady státnímu zástupci a obviněnému, kteří mohou navrhnout nové znění dohody o vině a trestu. Za tímto účelem soud odročí veřejné zasedání. Pokud ve stanovené lhůtě nebude soudu předloženo nové znění dohody o vině a trestu, postupuje soud podle odstavce 2.

(4) Soud dohodu o vině a trestu schválí odsuzujícím rozsudkem, ve kterém uvede výrok o schválení dohody o vině a trestu a výrok o vině a trestu, případně ochranném opatření, v souladu s dohodou o vině a trestu. Výrok o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení soud uvede v souladu s dohodou o vině a trestu, se kterou poškozený souhlasí, nebo s dohodou o vině a trestu, v níž dohodnutý rozsah a způsob náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení odpovídá řádně uplatněnému nároku poškozeného (§ 43 odst. 3); jinak soud postupuje podle § 228, pokud je skutkový stav spolehlivě prokázán opatřenými důkazy, popřípadě podle § 229.

(5) Vyjde-li najevo některá z okolností uvedených v § 171 odst. 1, § 172 odst. 1 a 2, § 173 odst. 1 písm. b) až d), nebo v § 223a, soud rozhodne o postoupení věci, zastavení trestního stíhání, přerušení trestního stíhání nebo trestní stíhání podmíněně zastaví podle § 307 nebo rozhodne o schválení narovnání podle § 309 odst. 1. Soud přeruší trestní stíhání též tehdy, nelze-li obviněnému doručit předvolání k veřejnému zasedání.

(6) Proti rozhodnutí podle odstavce 5 může státní zástupce podat stížnost, jež má, nejde-li o přerušení trestního stíhání, odkladný účinek. Proti rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání nebo o schválení narovnání mohou takovou stížnost podat též obviněný a poškozený.

§ 314s

Byla-li věc vrácena do přípravného řízení podle § 314o odst. 3, § 314p odst. 6 nebo § 314r odst. 2, v dalším řízení se ke sjednané dohodě o vině a trestu, včetně prohlášení viny obviněným, nepřihlíží. Vrácení věci do přípravného řízení nevylučuje sjednání nové dohody o vině a trestu. Je-li obviněný ve vazbě a soud zároveň nerozhodl o propuštění

obviněného na svobodu, pokračuje vazba v přípravném řízení, která však nesmí spolu s vazbou již vykonanou přesáhnout lhůty uvedené v § 72a odst. 1 až 3.“.

60. § 362 včetně nadpisu zní:

„§ 362

Opatření v souvislosti s rozhodováním o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání, podmíněném zastavení trestního stíhání nebo schválení narovnání

(1) Jestliže obviněný složil peněžitou částku určenou státu na peněžitou pomoc určenou obětem trestné činnosti a soud a v přípravném řízení státní zástupce nerozhodne o podmíněném zastavení trestního stíhání nebo o schválení narovnání, předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce zajistí, aby složená peněžitá částka byla vrácena obviněnému.

(2) Jestliže se obviněný zaváže zdržet se během zkušební doby podmíněného zastavení trestního stíhání řízení motorových vozidel nebo jestliže je podmíněně zastaveno trestní stíhání pro trestné činy těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 147 trestního zákoníku), ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 148 trestního zákoníku), neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku (§ 151 trestního zákoníku) nebo pro trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky (§ 274 trestního zákoníku), pokud byly spáchány v souvislosti s řízením motorového vozidla, předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce zašle opis rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností příslušnému podle místa trvalého pobytu obviněného; nemá-li obviněný trvalý pobyt na území České republiky, zašle opis tohoto rozhodnutí obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností se sídlem v sídle soudu nebo státního zastupitelství. Předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce zašle obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností uvedenému ve větě první rovněž opis rozhodnutí s vyznačenou doložkou právní moci, kterým se rozhodlo, že se obviněnému ponechává podmíněné zastavení trestního stíhání v platnosti a prodlužuje se zkušební doba, a opis rozhodnutí s vyznačenou doložkou právní moci, kterým se rozhodlo, zda se obviněný ve zkušební době osvědčil, nebo mu oznámí, ke kterému dni se má za to, že se osvědčil.

(3) Jestliže podezřelý za účelem podmíněného odložení podání návrhu na potrestání složí peněžitou částku určenou státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti nebo jestliže se zaváže zdržet se během zkušební doby řízení motorových vozidel, postupuje se přiměřeně podle odstavců 1 a 2.“.

ČÁST DRUHÁ
Změna zákona o Rejstříku trestů

Čl. II

V § 8 odst. 1 zákona č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, se slova „jakož i dodatečnou zprávu, že“ nahrazují slovy „o ponechání podmíněného zastavení trestního stíhání v platnosti, jakož i dodatečnou zprávu, zda“ a slova „nebo že se v trestním stíhání pokračuje“ se zrušují.

ČÁST TŘETÍ
Změna zákona o advokacii

Čl. III

V § 9 odst. 2 písm. a) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění zákona č. 79/2006 Sb., se za slovo „obžaloba“ vkládají slova „, návrh na schválení dohody o vině a trestu“.

ČÁST ČTVRTÁ
Změna zákona o silničním provozu

Čl. IV

Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění zákona č. 60/2001 Sb., zákona č. 478/2001 Sb., zákona č. 62/2002 Sb., zákona č. 311/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 436/2003 Sb., zákona č. 53/2004 Sb., zákona č. 229/2005 Sb., zákona č. 411/2005 Sb., zákona č. 76/2006 Sb., zákona č. 226/2006 Sb., zákona č. 264/2006 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., zákona č. 170/2007 Sb., zákona č. 215/2007 Sb., zákona č. 374/2007 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 274/2008 Sb., zákona č. 480/2008 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 424/2010 Sb., zákona č. 133/2011 Sb. a zákona č. .../2011 Sb., se mění takto:

1. V § 82 se na konci odstavce 1 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno h), které zní:
„h) není ve zkušební době podmíněného odložení podání návrhu na potrestání nebo podmíněného zastavení trestního stíhání, pokud se zavázala zdržet se řízení motorových vozidel během této zkušební doby.“.

2. V § 94a se na konci textu odstavce 1 doplňují slova „nebo kterým bylo rozhodnuto o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání nebo podmíněném zastavení trestního stíhání, v průběhu jehož zkušební doby se držitel řidičského oprávnění zavázal zdržet se řízení motorových vozidel“.
3. V § 102 odst. 1 se za slovo „předpisů^{31b)}“ vkládají slova „nebo po rozhodnutí o osvědčení nebo neosvědčení ve zkušební době podmíněného odložení podání návrhu na potrestání nebo podmíněného zastavení trestního stíhání, nebo poté, kdy se má za to, že v této době došlo k osvědčení,“.
4. V § 102 odst. 2 se na konci textu písmene d) doplňují slova „, datum nabytí právní moci rozhodnutí o osvědčení nebo neosvědčení ve zkušební době podmíněného odložení podání návrhu na potrestání nebo podmíněného zastavení trestního stíhání nebo datum, ke kterému se má za to, že v této době došlo k osvědčení“.
5. V § 102 odst. 3 se na konci textu písmene b) doplňují slova „, nebo rozhodnutí o osvědčení nebo neosvědčení ve zkušební době podmíněného odložení podání návrhu na potrestání nebo podmíněného zastavení trestního stíhání, a v případě, že toto rozhodnutí nebylo vydáno, rozhodnutí o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání nebo podmíněném zastavení trestního stíhání“.

6. V § 102 odst. 5 se za slovo „vozidel,“ vkládají slova „nebo rozhodnutí o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání nebo podmíněném zastavení trestního stíhání, v průběhu jehož zkušební doby se zavázal zdržet se řízení motorových vozidel,“.
7. V § 113 odst. 1 se na konci textu písmene b) doplňují slova „nebo který se zavázal zdržet se řízení motorových vozidel během zkušební doby podmíněného odložení podání návrhu na potrestání nebo podmíněného zastavení trestního stíhání“.
8. V § 119 se na konci textu písmene j) doplňují slova „a údaje o zkušební době podmíněného odložení podání návrhu na potrestání nebo podmíněného zastavení trestního stíhání, pokud se řidič zavázal zdržet se řízení motorových vozidel během této zkušební doby“.
9. V § 123b odst. 1 se za slova „za trestný čin“ vkládají slova „nebo jehož trestní stíhání bylo podmíněně zastaveno nebo u něhož bylo rozhodnuto o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání,“ a za slova „anebo trestný čin“ se vkládají slova „, za který mu byl uložen trest nebo pro nějž bylo trestní řízení vedeno,“.
10. V § 123b odst. 2 úvodní části ustanovení se za slova „za trestný čin,“ vkládají slova „nebo ke dni nabytí právní moci rozhodnutí o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání nebo podmíněném zastavení trestního stíhání,“.
11. V § 123b se na konci odstavce 2 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno d), které zní:

„d) rozhodnutí o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání nebo podmíněném zastavení trestního stíhání.“.
12. V § 123b odst. 3 písm. c) se slova „, který uložil trest za trestný čin“ nahrazují slovy „nebo státní zástupce, který rozhodl“ a za slovo „c)“ se vkládají slova „a d)“.
13. V § 123b odst. 3 písm. c) bodě 2 se slovo „soudu“ nahrazuje slovem „orgánu“.
14. V § 123e odstavec 2 zní:

„(2) Řidiči se rovněž odečtou body, které mu byly zaznamenány na základě pravomocného rozhodnutí o

a) přestupku nebo trestném činu po pravomocném zrušení tohoto rozhodnutí, nebo

b) podmíněném odložení podání návrhu na potrestání nebo podmíněném zastavení trestního stíhání, pokud v trestním řízení, ve kterém se pokračovalo, nedošlo k odsouzení řidiče pro trestný čin, který spáchal jednáním zařazeným do bodového hodnocení.“.

15. V § 123e odst. 3 se za slova „motorových vozidel,“ vkládají slova „nebo ve zkušební době podmíněného odložení podání návrhu na potrestání nebo podmíněného zastavení trestního stíhání, během které se řidič zavázal zdržet se řízení motorových vozidel,“.

16. V § 124 se na konci odstavce 5 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno n), které zní:

„n) informuje orgán činný v trestním řízení, který rozhodl o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání nebo o podmíněném zastavení trestního stíhání,

1. o odevzdání řidičského průkazu držitelem řidičského průkazu, který se zavázal zdržet se řízení motorových vozidel během zkušební doby tohoto podmíněného odložení podání návrhu na potrestání nebo podmíněného zastavení trestního stíhání,

2. o žádosti o řidičské oprávnění osoby, která se zavázala během zkušební doby tohoto podmíněného odložení podání návrhu na potrestání nebo podmíněného zastavení trestního stíhání zdržet se řízení motorových vozidel, pokud nebyl příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností vyrozuměn o tom, zda se tato osoba ve zkušební době osvědčila nebo o tom, že se má za to, že se osvědčila; zároveň obecní úřad obce s rozšířenou působností informuje orgán činný v trestním řízení o tom, zda žadatel doložil odbornou způsobilost.“.

ČÁST PÁTÁ

Změna zákona o soudnictví ve věcech mládeže

Čl. V

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění zákona č. 383/2005 Sb., zákona č. 253/2006 Sb., zákona č. 345/2007 Sb., zákona č. 129/2008 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 181/2011 Sb. a zákona č. .../2011 Sb., se mění takto:

1. § 63 včetně nadpisu zní:

„§ 63

Nepřípustnost trestního příkazu a dohody o vině a trestu

V řízení ve věci mladistvého, který nedovršil osmnáct let věku, nelze vydat trestní příkaz ani sjednat dohodu o vině a trestu.“.

2. V § 69 se dosavadní text označuje jako odstavec 1 a doplňuje se odstavcem 2, který zní:

„(2) V rozhodnutí o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání nebo o podmíněném zastavení trestního stíhání, v souvislosti s kterým se mladistvý zavázal zdržet se po zkušební dobu určité činnosti nebo složil peněžitou částku určenou státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti, se stanoví zkušební doba na šest měsíců až tři roky.“.

ČÁST ŠESTÁ

Změna zákona o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení

Čl. VI

V § 1 odst. 4 zákona č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 253/2006 Sb., se ve větě první za slovo „obžaloby“ vkládají slova „ , návrhu na schválení dohody o vině a trestu“ a ve větě druhé se za slovo „obžalobou“ vkládají slova „ , návrhem na schválení dohody o vině a trestu“.

ČÁST SEDMÁ

Změna zákona o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství

Čl. VII

Zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 7/2009 Sb. a zákona č. 183/2009 Sb., se mění takto:

1. V § 16 odst. 1 písm. f) se slovo „návrh“ zrušuje a za slovo „stíhání“ se vkládají slova „, včetně podkladů pro rozhodnutí o tom, že se obviněný neosvědčil a pro rozhodnutí o ponechání podmíněného zastavení trestního stíhání v platnosti,“.

2. V § 16 odst. 1 se za písmeno g) vkládá nové písmeno h), které zní:

„h) přípravou podkladů pro rozhodnutí o osvědčení podezřelého ve zkušební době stanovené v rozhodnutí o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání, včetně podkladů pro rozhodnutí o tom, že se podezřelý neosvědčil a pro rozhodnutí o ponechání podmíněného odložení podání návrhu na potrestání v platnosti, a zpracováním návrhu písemného vyhotovení tohoto rozhodnutí,“.

Dosavadní písmena h) a i) se označují jako písmena i) a j).

ČÁST OSMÁ

Změna trestního zákoníku

Čl. VIII

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění zákona č. 306/2009 Sb., zákona č. 181/2011 Sb., zákona č. .../2011 Sb., zákona č. .../2011 Sb. a zákona č. .../2011 Sb., se mění takto:

1. V § 34 odst. 3 se na konci textu písmene d) doplňují slova „nebo podmíněného odložení podání návrhu na potrestání“.

2. V § 34 odst. 4 písm. a) se za slovo „obžaloby,“ vkládají slova „návrhu na schválení dohody o vině a trestu,“.

3. V § 39 odst. 1 větě první se slova „zvlášť závažného“ a slova „nebo pomohl zabránit pokusu nebo dokonání takového trestného činu“ zrušují.

4. V § 46 se za odstavec 1 vkládá nový odstavec 2, který zní:

„(2) Soud upustí od potrestání pachatele označeného jako spolupracující obviněný, který splnil všechny podmínky stanovené podle jiného právního předpisu (§ 178a odst. 2 trestního řádu) a který podal jak v přípravném řízení, tak v řízení před soudem úplnou a pravdivou výpověď o skutečnostech, které jsou způsobitelné významně přispět k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo

ve prospěch organizované zločinecké skupiny; ustanovení § 48 odst. 1 tím není dotčeno. Upustit od potrestání pachatele označeného jako spolupracující obviněný takto nelze, jestliže jím spáchaný trestný čin je závažnější než zločin, k jehož objasnění přispěl, jestliže se podílel jako organizátor nebo návodce na spáchání zločinu, k jehož objasnění přispěl, jestliže jím způsobil úmyslně těžkou újmu na zdraví nebo smrt nebo jsou-li dány důvody pro mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody (§ 59).“.

Dosavadní odstavce 2 a 3 se označují jako odstavce 3 a 4.

5. V § 48 odst. 1 se slova „46 odst. 1 nebo 2“ se nahrazují slovy „46 odst. 1, 2 nebo 3“.
6. V § 58 odst. 4 se věta první nahrazuje větou „Soud sníží trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby také pachateli označenému jako spolupracující obviněný, který splnil stanovené podmínky podle jiného právního předpisu a který podal jak v přípravném řízení, tak v řízení před soudem úplnou a pravdivou výpověď o skutečnostech, které jsou způsobilé významně přispět k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny; přitom vezme v úvahu povahu trestného činu uvedeného v jeho doznání v porovnání se zločinem spáchaným členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny, k jehož objasnění přispěl, dále význam takového jeho jednání, osobu pachatele a okolnosti případu, zejména zda a jakým způsobem se podílel na takovém zvláště závažném zločinu, k jehož objasnění se zavázal, a jaké následky svým jednáním případně způsobil.“.

ČÁST DEVÁTÁ

ÚČINNOST

Čl. IX

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. července 2012.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

A. Obecná část

Hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad

Podle bodu 3 části první (procesní pravidla) Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace (RIA), jež byly schváleny usnesením vlády č. 877 ze dne 13. srpna 2007, nebyla RIA na tento návrh zákona aplikována, neboť se jedná o novelu obecného procesního předpisu, u kterého se proces RIA nevyžaduje.

Zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného vztahu k rovnosti mužů a žen, odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k rovnosti mužů a žen, a vysvětlení její nezbytnosti jako celku

Předložený návrh zákona upravuje zejména

- a) problematiku alternativních způsobů vyřízení věci v trestním řízení, včetně zavedení institutu dohody o vině a trestu, a
- b) problematiku spolupracujícího obviněného.

Ad a)

Návrh zavádí do českého právního řádu nový způsob alternativního způsobu vyřízení věci v trestním řízení, kterým je institut dohody o vině a trestu. Zároveň se návrhem rozšiřují možnosti pro využití dosavadních odklonů v trestním řízení (podmíněné odložení podání návrhu na potrestání, podmíněné zastavení trestního stíhání i narovnání).

Modifikace odklonů:

Podmíněné odložení podání návrhu na potrestání, podmíněné zastavení trestního stíhání i narovnání by měly být vnímány jako prostředky plnohodnotného řešení trestních věcí. Dojde-li k trestnímu stíhání obviněného, pak, je-li to možné a účelné vzhledem k povaze trestného činu a osobě pachatele, by trestní řízení mělo být vedeno s přihlédnutím k principu *ultima ratio*, tj. mělo by být zvažováno, zda není na místě užití odklonů od trestního řízení, a není-li to možné, až teprve poté sankcí, opět za dodržení hierarchie, na jejímž samotném vrcholu stojí trest odnětí svobody.

U řady trestných činů, zejména u trestných činů spáchaných v dopravě, však dochází místo aplikace odklonů k podání obžaloby, neboť podmíněné zastavení trestního stíhání nebo podmíněné odložení podání návrhu na potrestání je vnímáno jako nepřiměřeně mírné řešení, není-li doprovázeno znemožněním řízení motorového vozidla pachatelem, či alespoň jeho finančním postihem, který by pachateli hrozil např. v přestupkovém řízení. V případě podmíněného zastavení trestního stíhání i podmíněného odložení podání návrhu na potrestání není totiž možné omezit výkon činnosti pachatele ani cestou uložení přiměřeného omezení podle § 307 odst. 4 tr. řádu nebo § 179g odst. 3 tr. řádu, neboť by v podstatě šlo o nepřímé

uložení trestu zákazu činnosti, což současná praxe neumožňuje (viz např. rozh. č. 6/1999 Sb. rozh. tr.).

Státní zástupce tak v případech, kdy má za to, že reakcí na spáchaný trestný čin by mělo být omezení oprávnění řídit motorová vozidla, musí žalovat, přestože jinak by ostatní podmínky pro aplikaci odklonu byly splněny. Kromě prodloužení trestního řízení, zatížení systému a finanční náročnosti, což jsou negativa pro stát, to s sebou přináší i negativum pro samotného pachatele – reakce na spáchaný skutek přichází opožděně a dochází i k stigmatizaci pachatele v podobě formálního odsouzení včetně záznamu do Rejstříku trestů, což nemusí být vždy adekvátní reakcí na charakter a závažnost spáchané trestné činnosti a osobu pachatele.

Navrhuje se proto rozšířit instituty podmíněného zastavení trestního stíhání a podmíněného odložení podání návrhu na potrestání tak, aby jejich aplikaci bylo možné podmínit i dobrovolným slibem obviněného (podezřelého), že se po zkušební dobu zdrží určité činnosti, nebo složením peněžitě částky určené státu na pomoc obětem trestné činnosti (není přitom vyloučeno ani uplatnění kombinace obou těchto možností).

Zároveň se umožňuje, aby ve výjimečných případech bylo možné ponechat podmíněné zastavení trestního stíhání nebo podmíněné odložení podání návrhu na potrestání v platnosti, přestože jinak by byly dány důvody pro pokračování v trestním řízení, a prodloužit zkušební dobu až o jeden rok (například za účelem uhrazení zbytku způsobené škody).

Dohoda o vině a trestu

Platná právní úprava nevyužívá všech možností, aby zajistila obviněnému v plném rozsahu právo na rychlý a spravedlivý proces. Právo, aby trestní věc obviněného byla projednána v přiměřené lhůtě, je součástí práva na spravedlivý proces podle článku 6 Evropské úmluvy o ochraně základních lidských práv a svobod. Rychlost řízení podmiňuje spravedlivý charakter řízení - zdlouhavost řízení může vést k oslabení hodnoty důkazu, navíc obviněný i poškozený jsou vystavováni nejistotě o výsledku řízení, vytrácí se vztah mezi trestným činem a trestem, neúměrně dlouho se udržuje stav, kdy obviněný, který je považován za nevinného, musí snášet zásahy do práv a svobod chráněných citovanou úmluvou. Její článek šestý výslovně vyžaduje, aby soudní řízení bylo rychlé a spravedlivé.

Pomalý výkon spravedlnosti je v současné době nejzávažnějším problémem justice ve většině států Rady Evropy. Příčinou není jen růst počtu věcí projednávaných soudy a jejich větší složitost, jimž neodpovídá přiměřený růst prostředků na personální a materiální vybavení justice, ale též sama struktura kontinentálního trestního procesu (více stadií svěřených různým orgánům, opakování řady úkonů před těmito orgány, více soudních instancí se složitým systémem opravných prostředků atd.). Není zřejmě náhoda, že stížnosti na průtahy v řízení pocházející ze systému common law, zejména v trestních věcech, jsou zcela výjimečné, zatímco více než čtvrtina stížností pocházejících z ostatních států se týká překročení přiměřené lhůty řízení podle článku 6 odst. 1 Úmluvy. Pokud jde o trestní řízení, angloamerický model procesu však nemusí být sám o sobě lékem proti uvedené nemoci. Odborníci uvádějí, že kromě toho, že byl zdvojnásoben počet soudců, současný anglický systém funguje jen díky tomu, že dvě třetiny obžalovaných před Crown Court a 80 až 90 % obžalovaných před magistrates' courts uznává vinu (guilty plea). Soudy přitom motivují obžalované k uznání viny tím, že obžalovaným, kteří vinu uznali, zmírňují trest zhruba o jednu třetinu (Srov. Štěpán, J., Některé rysy trestního řízení ve Spojených státech, Právo a zákonnost č. 5/1991). Nelze přehlížet ani právní tradici – např. ve skotském právu existuje již od počátku 18. století tzv. pravidlo 110 dnů. Je-li obviněný ve vazbě a hlavní líčení nebylo

zahájeno ve lhůtě 110 dnů od podání obžaloby, obviněný musí být propuštěn na svobodu a trestní stíhání je automaticky zastaveno.

Na základě zahraničních zkušeností se navrhuje zavedení nového institutu dohody o vině a trestu v našem trestním řádu. Tento institut nelze srovnávat s klasickým angloamerickým dohodovacím řízením o vině a trestu, inspiruje se jen některými jeho prvky.

V souvislosti se zapojováním České republiky do mezinárodního společenství demokratických států, především do postupně se integrující Evropy, je potřebné využít zkušeností a právních úprav států s dlouholetým demokratickým vývojem. V Evropě existují dlouhodobě dva základní systémy: systém románsko-germánský spojený s tzv. inkvizičním procesem a anglosaský systém common law spojený s obžalovacím sporným procesem. Naše právní tradice nás spojuje s inkvizičním procesem románsko-germánského systému, což by však nemělo být na překážku pro citlivé přebírání zkušeností a případně i některých osvědčených institutů obžalovacího sporného systému common law. Za období naší izolace od evropského právního vývoje po druhé světové válce došlo k významnému sblížování kontinentálního a anglosaského typu tvorby a uplatnění práva. Prvkem, který toto sblížování zásadně ovlivnil, byla koncepce lidských práv v přirozenoprávním pojetí, jejich nezadatelnost a univerzální charakter. Česká republika se stala členem Rady Evropy a spolu s přijetím Listiny základních práv a svobod i signatářem Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Postupy garantované touto Úmluvou znamenají převrat ve způsobech zajištění lidských práv a celý systém je zároveň dokladem sblížení kontinentálního a anglosaského systému tvorby a aplikace práva. Někteří autoři dokonce uvádějí (v souvislosti s humanizací evropského trestního řízení), že většina progresivních reforem evropského kontinentálního trestního procesu byla, alespoň nepřímo, inspirována některými koncepcemi nebo základními instituty angloamerického trestního řízení. Skutečností je stále silnější pronikání pozitivních prvků obžalovacího sporného systému do trestně procesních systémů jednotlivých zemí v kontinentální Evropě, jejichž proces byl původně inkviziční povahy.

Proti námitce některých teoretiků, že dohodovací řízení je negací úlohy soudu, vyšetřovací zásady a soudního monopolu rozhodovat o nároku státu na potrestání pachatele, stojí ve stále vzrůstající míře uznávané hledisko autonomie občana, což se odráží i v rostoucím uplatňování dohodovacích institutů v procesním právu evropských zemí, jako např. v Polsku, ve Španělsku (tzv. *conformidad*), v Itálii (tzv. *patteggiamento*), v Německu nebo na Slovensku.

Zásadní navrhovanou změnou je možnost státního zástupce sjednat s obviněným v rámci přípravného řízení dohodu o vině a trestu, kterou následně schválí soud. Dohodu o vině a trestu bude možné sjednat u všech trestných činů, s výjimkou těch, kterými byla způsobena úmyslně smrt, nejde-li o trestný čin zabití (§ 141 trestního zákoníku) nebo o trestný čin vraždy novorozeného dítěte matkou (§ 142 trestního zákoníku) a některých dalších trestných činů. Tato úprava vychází z obdobných zahraničních úprav (např. z polského trestního řádu – srov. čl. 387 a násl., slovenského trestního řádu č. 301/2005 Z. z., anebo úpravy platné v SRN) a upravuje zjednodušený postup v případech, kdy obviněný prohlásí, že se cítí být vinen skutkem, pro který je stíhán, a sjedná za účasti obhájce se státním zástupcem dohodu ohledně trestu, příp. ochranného opatření, a ohledně rozsahu a způsobu náhrady škody. Soud není návrhem na schválení dohody o vině a trestu zcela vázán, může jej odmítnout ze závažných procesních důvodů nebo může dohodu neschválit z důvodu její zřejmé nepřiměřenosti (právní kvalifikace, trest) nebo nesprávnosti (náhrada škody), a vrátit věc usnesením do přípravného řízení; v dalším řízení se ke sjednané dohodě, včetně prohlášení viny obviněným, nepřihlíží. V případě, že soud dohodu o vině a trestu rozsudkem schválí, uvede v něm výrok o schválení dohody o vině a trestu, a dále výrok o vině, trestu, případně ochranném opatření, v souladu s dohodou. Postavení poškozeného není tímto postupem

oslabeno, neboť pokud nedojde k dohodě mezi poškozeným a obviněným o náhradě škody, může soud rozhodnout o nárocích poškozeného na základě spisového materiálu. Obviněný se sjednáním dohody vzdává práva na projednání věci v hlavním líčení a v zásadě i práva napadnout rozsudek odvoláním.

Od uvedených změn v právní úpravě odklonů a zavedení institutu dohody o vině a trestu se očekává zrychlení trestního řízení před soudem a současně i zjednodušení a zefektivnění trestního řízení. Urychlením vyřízení trestních věcí budou soudy mít větší prostor pro projednávání závažných trestných činů.

Přínos dohody o vině a trestu spočívá kromě zrychlení řízení i v ochraně obětí před sekundární viktimizací, protože již nebudou muset svědčit opakovaně v řízení před soudem a nebudou tak znovu vystaveny stresu vyplývajícímu z veřejného projednávání všech detailů trestného činu, jehož se staly obětí.

Ad b)

Využívání institutu spolupracujícího obviněného při rozkrývání organizované kriminality všeho druhu, včetně té korupční, je zcela nezbytné pro efektivní boj s touto formou kriminality, neboť všechny organizované kriminální skupiny se především vyznačují uzavřeností a vysokou mírou konspirace a neochotou osob proti těmto skupinám svědčit. Toto jasně potvrzují i příklady ze zahraničí, kde s institutem korunního svědka existuje již řada zkušeností (viz zejména Itálie, Polsko, Slovensko, USA, ale i Německo). Zavedení takovýchto institutů a postupů doporučují i mezinárodní dokumenty, např. Rezoluce Rady EU č. 497Y0111(01) z 20. prosince 1996 o jednotlivcích, kteří spolupracují při soudním řízení v boji proti mezinárodně organizovanému zločinu, Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu atd. Podstatou problému je možnost získat pomocí trestněprávních prostředků ke spolupráci osobu, která má informace, jež mohou pomoci rozkrýt organizovaný zločin či korupční jednání (protože je často sama jeho součástí). V současné době ustanovení § 41 písm. m) trestního zákoníku ukládá soudu přihlédnout jako k polehčující okolnosti při stanovení trestu pachateli k tomu, že přispěl zejména jako spolupracující obviněný k objasňování trestné činnosti spáchané členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny. Dále trestní zákoník v § 58 odst. 4 umožňuje snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby také pachateli označenému státním zástupcem jako spolupracující obviněný (tj. osoba, která podala významné informace pro rozkrýtí organizované kriminality a doznala se ke svému vlastnímu trestnému činu, viz § 178a trestního řádu).

Předkládaný návrh vychází ze základní myšlenky, že zájem státu na rozbití zločineckých struktur, do nichž je v důsledku jejich vysoké organizovanosti a přísně vynucované konspiraci obtížné proniknout, převyšuje zájem státu na postihu jednotlivce, který se přímo nebo nepřímo na trestné činnosti podílel, a který umožnil odhalení a usvědčení spolupachatelů, zejména hlavních pachatelů a organizátorů, jako řídicích osob organizovaného zločinu. Proto se navrhuje, aby za zákonem stanovených podmínek soud povinně upustil od potrestání pachatele označeného jako spolupracující obviněný. Soud může s upuštěním od potrestání spojit uložení dohledu nad pachatelem. Návrh v tomto směru sleduje naplnění programového prohlášení vlády („Vláda se zasadí o zpřesnění institutu spolupracujícího obviněného tak, aby bylo možné zejména v závažných případech organizovaného zločinu zajistit ve výjimečných případech i úplnou beztrestnost.“) i Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2012 (úkol „předložit vládě novelu trestního zákoníku a trestního řádu, která zefektivní

využití stávajícího institutu spolupracujícího obviněného a rozšíří jej o institut upuštění od potrestání za zákonem striktně stanovených podmínek pro obviněného, který zabránil dokonání zločinu spáchaného členy organizované skupiny nebo zásadním způsobem přispěl k usvědčení hlavního pachatele nebo organizátora takového zločinu“).

Připuštění možnosti slíbit pachateli za spolupráci s orgány činnými v trestním řízení beztrestnost přináší ještě silnější možnost motivovat osoby podílející se na činnosti skupin organizovaného zločinu a organizovaných skupin ke spolupráci, a to v těch zcela nejzávažnějších případech organizované kriminality. Jednotlivcům – členům organizovaných skupin, kteří se nedopustili těch nejzávažnějších trestných činů, je tak možné nabídnout beztrestnost za to, že se oddělí od některé z vymezených skupin a buď zabrání dokonání zločinu spáchanému členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny anebo poskytnou orgánům činným v trestním řízení významnou pomoc při shromažďování důkazů rozhodujících pro rekonstrukci skutkového děje, odhalení a identifikaci pachatelů takové trestné činnosti. Jsou-li splněny zákonné podmínky, lze takovému spolupracujícímu obviněnému samozřejmě poskytnout i policejní ochranu podle zákona o zvláštní ochraně svědka. Vzhledem ke snaze motivovat osoby podílející se na činnosti skupin organizovaného zločinu a organizovaných skupin ke spolupráci a s jejich pomocí tak rozkrýt a paralyzovat činnost zločineckých struktur se navrhuje změnit dosavadní fakultativní ukládání trestu pod dolní hranicí trestní sazby na obligatorní.

Stávající ani navrhovaná právní úprava nemá bezprostřední, ani sekundární dopady na rovnost mužů a žen a nevede k diskriminaci jednoho z pohlaví, neboť nijak nerozlišuje, ani nezvýhodňuje jedno z pohlaví a nestanoví pro něj odlišné podmínky.

Zhodnocení souladu navrhované úpravy s ústavním pořádkem České republiky, s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, a s akty práva Evropské unie

Navrhovaná právní úprava je v souladu s ústavním pořádkem České republiky, zejména s článkem 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle něhož „má každý právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům.“

Navrhovaná úprava je v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, zejména s článkem 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ze dne 21. února 1991 (vyhl. pod č. 209/1992 Sb.).

V otázkách úpravy odklonů v trestním řízení návrh respektuje doporučení Výboru ministrů členských zemí Rady Evropy ve věci zjednodušení řízení č. R (87) 18.

K otázkám úpravy spolupracujícího obviněného se vztahuje rezoluce Rady Evropské unie č. 497Y0111(01) ze dne 20. prosince 1996 o jednotlivcích, kteří spolupracují při soudním řízení v boji proti mezinárodně organizovanému zločinu, která vyzývá členské státy, aby přijaly vhodná opatření, kterými by povzbuzovaly jednotlivce, kteří byli nebo jsou členy skupin organizovaného zločinu nebo jiných zločineckých organizací jakéhokoli druhu, nebo kteří se podíleli na trestných činech takových skupin nebo organizací, aby spolupracovali při soudním řízení. Jednotlivcům, kteří „odpadnou“ od skupiny organizovaného zločinu nebo jiné zločinecké organizace a učiní vše, co mohou, k tomu, aby předešli dalšímu provádění zločinecké činnosti nebo poskytnou policii a soudním orgánům při shromažďování důkazů

rozhodujících pro rekonstrukci skutkového děje, odhalení a identifikaci pachatelů takové trestné činnosti, náležitou pomoc, by měly být poskytnuty výhody při ukládání trestu a způsobu jeho výkonu, jakož i vhodná ochranná opatření, která by měla být poskytnuta i jejich rodinným příslušníkům a blízkým osobám. Rovněž i Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu přijatá v Palermu v prosinci 2000 vyzývá státy, aby podporovaly osoby, které se podílely na spáchání závažné trestné činnosti a jsou o tom ochotny poskytnout významné informace. Podle článku 18 této Úmluvy mají státy ve vhodných případech zvážit zakotvení možnosti snížení trestu u obžalovaného, který poskytne podstatnou spolupráci při vyšetřování nebo stíhání trestného činu upraveného touto Úmluvou. V souladu se zásadami svého vnitrostátního práva mají státy zvážit i udělení imunity takovým osobám, které poskytnou podstatnou spolupráci při vyšetřování nebo trestním stíhání takových trestných činů.

Z pohledu Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod není institut dohody o vině a trestu mezi obviněným a obžalobou v zásadě namísto považovat za postup, který by měl být v rozporu s právem na spravedlivý proces (článek 6 Úmluvy). V částečném rozhodnutí o přijatelnosti stížnosti skupiny osob podezřelých z terorismu Evropský soud pro lidská práva uvedl, že vyjednávání o vině (*plea bargaining*) je běžnější ve Spojených státech amerických než ve Velké Británii nebo jiných zemích Úmluvy, nicméně běžným jevem v evropských systémech trestní justice je, že obviněnému může být zmírněn trest, pokud uzná vinu nebo pokud poskytne policii či obžalobě významnou součinnost. Brzké uznání viny (*guilty plea*) bude často vyžadovat, aby se obžaloba a obhajoba dohodly na základu takového uznání. Z toho důvodu skutečnost, že obžaloba nebo soud oznámí, jaký trest by obviněný dostal, pokud by v rané fázi řízení uznal vinu, a jaký by mu byl uložen v případě, pokud by byl shledán vinným, nemůže samo o sobě představovat nátlak. Proto na takovém postupu není nic nezákonného nebo nepatřičného, co by mělo vést k nějakému problému na poli článku 6 Úmluvy. Soud ve Štrasburku zastává názor, že problém by mohl nastat pouze ve třech případech:

- a) pokud by rozdíl mezi oběma tresty byl tak velký, že by to bylo namísto považovat za nepatřičný tlak na obviněného, aby uznal vinu, jestliže by byl ve skutečnosti nevinný,
- b) pokud by dohoda o vině představovala takový tlak, že by zcela narušila právo obviněného neobviňovat sebe sama, anebo
- c) pokud by se zdálo, že dohoda o vině je jedinou možnou cestou, jak se vyhnout trestu tak závažnému, že by byl v rozporu se zákazem mučení a nelidského či ponižujícího trestu obsaženým v článku 3 Úmluvy

(*Babar Ahmad a ostatní proti Spojenému království*, č. 24027/07 a další, částečné rozhodnutí ze dne 6. července 2010, § 168).

Navrhovaná problematika není upravena právními předpisy Evropské unie.

Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty a na podnikatelské prostředí České republiky

U navrhované úpravy se celkově nepředpokládají negativní dopady na státní rozpočet, na ostatní veřejné rozpočty ani na podnikatelské prostředí České republiky.

Určitý pozitivní dopad lze očekávat od zavedení možnosti spojit s podmíněným odložením podání návrhu na potrestání nebo s podmíněným zastavením trestního stíhání i složení určité finanční částky na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti, obdobně jako je tomu u narovnání. Drobný pozitivní dopad na státní rozpočet, byť s ohledem na četnost výskytu tohoto jevu v praxi spíše marginální, bude mít i skutečnost, že v rámci narovnání (§ 309 a násl. tr. řádu), budou finanční prostředky určeny již výhradně státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti, a ne již i konkrétnímu adresátovi, jako doposud.

Finanční dopady spojené se zavedením nutné obhajoby při sjednávání dohody o vině a trestu by měly být kompenzovány úsporami v důsledku skončení řízení před soudem I. stupně. V případech, kdy řízení skončí vydáním odsuzujícího rozsudku, kterým soud schválí dohodu o vině a trestu, nebude odvolání přípustné. Nebude tak třeba vynakládat další náklady na nutnou obhajobu, jež by jinak vznikly v řízení před soudem II. stupně na základě odvolání podaného některou ze stran řízení.

Sociální dopady, dopad na životní prostředí

Navrhovaná úprava není spojena s negativními sociálními dopady a nedopadá na životní prostředí.

B. Zvláštní část

K části první (novela trestního řádu)

K bodu 1 (§ 2 odst. 8)

Princip, podle kterého je trestní stíhání před soudem přípustné jen na základě obžaloby nebo návrhu na potrestání podaných státním zástupcem, se doplňuje tak, aby bylo možné konat řízení před soudem i na podkladě návrhu na schválení dohody o prohlášení viny a přijetí trestu.

K bodu 2 (§ 12 odst. 10)

Skutečnost, že nově lze skončit přípravné řízení i podáním návrhu na schválení dohody o vině a trestu, je zapotřebí zohlednit také v definici přípravného řízení. Zároveň se odstraňují dosavadní nedostatky zákonné definice přípravného řízení, která nereagovala na institut zkráceného přípravného řízení.

K bodům 3 a 4 (§ 22 a § 24)

Návrh na schválení dohody o vině a trestu je vedle obžaloby novým způsobem, kterým končí přípravné řízení a věc se dostává do stadia řízení před soudem, což nachází svůj odraz i v § 22 a 24. V ustanovení § 24 se zároveň opravuje legislativně technická chyba spočívající v nesprávném odkazu na již neexistující ustanovení zákona.

K bodu 5 (§ 28 odst. 2)

Dohoda o vině a trestu a návrh na schválení dohody o vině a trestu jsou vzhledem k svému klíčovému významu pro obviněného doplněny mezi písemnosti, které je třeba obviněnému překládat, splňuje-li podmínky pro ustanovení tlumočníka.

K bodům 6 a 7 (§ 30 odst. 2, § 72 odst. 3, § 72a odst. 3 a § 104a odst. 7)

K § 30 odst. 2

Návrh na schválení dohody o vině a trestu je vedle obžaloby novým způsobem, kterým končí přípravné řízení a věc se dostává do stadia řízení před soudem. Na tuto skutečnost musí reagovat i ustanovení § 30 tr. řádu.

K § 72 odst. 3, § 72a odst. 3

Návrh na schválení dohody o vině a trestu je vedle obžaloby novým způsobem, kterým končí přípravné řízení a věc se dostává do stadia řízení před soudem. Okamžik zahájení řízení před soudem je důležitý mimo jiné z hlediska příslušnosti k rozhodování ve věcech vazebních. Vzhledem k uvedenému se povinnost soudu rozhodovat ve vazebních věcech nově doplňuje i v návaznosti na okamžik podání návrhu na schválení dohody o vině a trestu, od něhož se také nově odvíjí lhůty pro přezkum důvodů trvání vazby.

K § 104a odst. 7

Konfrontace by v přípravném řízení měla být prováděna pouze výjimečně. Skutečnost, že návrh na schválení dohody o vině a trestu je vedle obžaloby novým způsobem, kterým končí přípravné řízení, musí proto být zohledněna i v ustanovení o konfrontaci.

K bodům 8 a 9 (§ 36)

S ohledem na skutečnost, že v případě, kdy se v přípravném řízení sjednává dohoda o vině a trestu, se ze strany obviněného předpokládá podávání kvalifikovaného návrhu trestu, případně ochranného opatření, a návrhu na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, což předpokládá dostatečné právní znalosti v oblasti trestního práva a zejména s ohledem na skutečnost, že obsah sjednané dohody je klíčový z hlediska konečného rozhodnutí soudu ve věci, je zapotřebí, aby obviněný měl při sjednávání dohody o vině a trestu vždy obhájce, který by účinně hájil jeho práva a poskytoval mu potřebnou právní pomoc.

Náklady spojené s nutnou obhajobou při sjednávání dohody o vině a trestu by měly být vyváženy očekávaným efektem snížení počtu odvolání proti rozsudku prvoinstančního soudu, neboť schválí-li soud dohodu o vině a trestu, není odvolání proti rozsudku přípustné.

K bodům 10 až 12 (§ 43 a 46)

Výčet práv poškozeného se rozšiřuje o možnost zúčastnit se veřejného zasedání v řízení o schválení dohody o vině a trestu a sjednávání dohody o vině a trestu, čímž je směřováno k rozšíření počtu možností, kdy je možné smírné řešení nároku na náhradu škody a jiných soukromých nároků poškozených, přičemž nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy, popř. na vydání bezdůvodného obohacení musí poškozený uplatnit nejpozději při prvním jednání o dohodě o vině a trestu. O možnosti zúčastnit se sjednávání dohody o vině a trestu a uplatnit při něm nárok na náhradu škody musí být poškozený vždy poučen orgánem činným v trestním řízení, včetně skutečnosti, že neuplatní-li nárok včas, nebude jej moci již v trestním řízení uplatnit a bude jej muset uplatnit v řízení občanskoprávním.

K bodům 13 a 14 (§ 64)

Mezi písemnostmi, které je třeba v trestním řízení doručovat do vlastních rukou a u kterých se neuplatní fikce doručení, se doplňuje návrh na schválení dohody o vině a trestu.

K bodu 15 (§ 65)

Aby bylo zajištěno kvalifikované jednání ze strany obviněného při sjednávání dohody o vině a trestu, je zapotřebí zajistit přístup obviněného do spisového materiálu.

K bodu 16 (§ 70a a 161 odst. 1)

K § 70a

Návrh na schválení dohody o vině a trestu je vedle obžaloby novým způsobem, kterým končí přípravné řízení a věc se dostává do stadia řízení před soudem. O této skutečnosti je třeba informovat příslušnou vazební věznici, obdobně jako je tomu v případě podání obžaloby.

K § 161 odst. 1

Do vymezení úseku vyšetřování se doplňuje návrh na schválení dohody o vině a trestu, jakožto nová alternativa k obžalobě.

K bodu 17 (§ 72 odst. 3)

Návrh na schválení dohody o vině a trestu je vedle obžaloby novým způsobem, kterým končí přípravné řízení a věc se dostává do stadia řízení před soudem. Okamžik zahájení řízení před soudem je důležitý mimo jiné z hlediska příslušnosti k rozhodování ve věcech vazebních. Vzhledem k uvedenému se povinnost soudu rozhodovat ve vazebních věcech nově doplňuje i v návaznosti na okamžik podání návrhu na schválení dohody o vině a trestu, od něhož se také nově odvíjí lhůty pro přezkum důvodů trvání vazby.

K bodu 18 (§ 91 odst. 1)

Vzhledem k významu sjednání dohody o vině a trestu z hlediska dalšího průběhu řízení se výslovně stanoví povinnost příslušného orgánu činného v trestním řízení poučit obviněného před jeho prvním výslechem také o tom, že může se státním zástupcem v přípravném řízení sjednat dohodu o vině a trestu. Obviněného je třeba poučit zejména o tom, že při sjednání dohody o vině a trestu musí mít obhájce a o podstatě a důsledcích prohlášení viny a sjednání dohody, zejména že takové prohlášení nelze vzít zpět a že sjednáním dohody o vině a trestu se vzdává práva na provedení řízení v celém rozsahu a že nebude moci, až na zákonem stanovené případy, podat proti rozsudku o schválení dohody o vině a trestu odvolání.

K bodu 19 (§ 120 odst. 4)

Okolnost, že soud vynesl rozsudek v řízení o schválení návrhu dohody o vině a trestu, je zapotřebí promítnout i do výrokové části rozsudku, aby bylo zřejmé, jak soud k jednotlivým výrokům dospěl, neboť rozsudek neobsahuje odůvodnění. V tomto smyslu se doplňuje příslušné ustanovení upravující náležitosti rozsudku. Rozsudek, kterým se schvaluje dohoda o vině a trestu tak bude mít povahu odsuzujícího rozsudku, od klasického rozsudku se bude lišit pouze tím, že kromě výroku o vině, trestu (ochranném opatření) a náhradě škody bude obsahovat i samostatný výrok, že se schvaluje dohoda o vině a trestu.

K bodu 20 (§ 125 odst. 1)

Toto ustanovení je reakcí na navrhované změny v úpravě spolupracujícího obviněného (viz současně navrhovaná novela trestního zákoníku).

K bodu 21 (§ 175 odst. 1)

Do taxativního výčtu oprávnění, které jsou v přípravném řízení svěřeny do výlučné pravomoci státního zástupce, se doplňuje oprávnění sjednat s obviněným dohodu o vině a trestu a podat soudu návrh na její schválení. Jedná se o další možnost, jak zefektivnit a zrychlit trestní řízení při zachování práva na spravedlivý proces.

K bodu 22 [§ 175a a 175b)]

Po vzoru zahraničních úprav se navrhuje i u nás zakotvit do trestního procesu institut dohody o vině a trestu, jehož hlavním cílem je zjednodušení a hospodárnost trestního řízení a snížení počtu věcí, které soud projednává v klasickém hlavním líčení. Jedná se o nový zvláštní způsob skončení řízení, který by měl efektivně doplnit stávající možnosti skončit trestní řízení odklonem nebo vydáním trestního příkazu.

Na základě poznatků o aplikaci tohoto institutu na Slovensku, kde již několik let úspěšně funguje, se navrhuje umožnit sjednání dohody o vině a trestu již v přípravném řízení, přičemž takovou dohodu následně soud ve veřejném zasedání buď odmítne ze závažných procesních důvodů nebo neschválí z dalších taxativně vymezených důvodů a věc vrátí zpět do přípravného řízení, přičemž není vyloučeno sjednání nové dohody, nebo ji může schválit a v souladu s ní vydat odsuzující rozsudek.

Sjednat dohodu o vině a trestu bude možné na podnět obviněného nebo i bez takového podnětu (má-li státní zástupce za to, že jsou dány podmínky pro její sjednání) u všech trestných činů, s výjimkou trestných činů, kterými byla způsobena úmyslně smrt (nejedná-li se o trestný čin zabití nebo o trestný čin vraždy novorozeného dítěte matkou) a s výjimkou zločinů podle části druhé hlavy deváté a třinácté trestního zákoníku, pokud budou výsledky vyšetřování (popř. zkráceného přípravného řízení) dostatečně prokazovat závěr, že skutek je trestným činem a spáchal jej obviněný. Uzavření dohody o vině a trestu bude vyžadovat výrazně vyšší stupeň poznání o pachateli a trestném činu, než při zahájení trestního stíhání, nebude však nutné provádět vyčerpávajícím způsobem všechny dostupné důkazy, které by jinak byly potřebné pro podání obžaloby. Aplikace institutu dohody o vině a trestu tak bude možná v takové fázi přípravného řízení, v níž budou dostatečně prokázány základní skutkové okolnosti potvrzující, že skutek je trestným činem, jeho právní kvalifikace a pravdivost prohlášení obviněného o vině.

V rámci úvah o využití tohoto institutu musí státní zástupce zvážit všechny okolnosti případu, zejména jde-li o tzv. skupinovou věc. Odmítne-li v konkrétním případě návrh obviněného na sjednání dohody o vině a trestu, vyrozumí jej (má-li obviněný obhájce, též jeho obhájce) o svém negativním stanovisku k takovému návrhu.

Státní zástupce k jednání o dohodě o vině a trestu předvolá obviněného a vyrozumí též jeho obhájce, jehož účast při sjednávání dohody je důležitá z důvodu významu jednání o dohodě o vině a trestu pro obviněného. V případě, že obviněný obhájce nemá a pro účely sjednání dohody o vině a trestu si jej nezvolí, je zapotřebí mu jej ustanovit zákonným postupem tak, aby byl přítomen již zahájení jednání o dohodě o vině a trestu.

Státní zástupce vyrozumí o jednání poškozeného, který uplatnil řádně a včas své nároky. Již od začátku řízení je tak třeba kromě řádného poučení poškozeného klást důraz i na zjištění postoje poškozeného, pokud jde o jeho účast při sjednávání dohody o vině a trestu, aby případně mohl uplatnit nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vrácení bezdůvodného obohacení ještě před sjednáním dohody o vině a trestu, pokud se chce vyhnout setkání s obviněným a nemá zájem být přítomen při sjednání dohody o vině a trestu.

Státní zástupce poškozeného zároveň upozorní, že se může účastnit jednání o dohodě o vině a trestu za účelem uplatnění nároku na náhradu škody, nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení způsobené trestným činem a neuplatní-li jej při prvním jednání o dohodě o vině a trestu, ztratí tím možnost tento nárok v trestním řízení uplatnit. V zájmu zachování práv poškozeného dbá státní zástupce při sjednávání dohody o vině a trestu o vypořádání nároku poškozeného, který sice nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy

nebo na vrácení bezdůvodného obohacení řádně uplatnil, ale k sjednávání dohody o vině a trestu se osobně nedostavil. V takovém případě by měl státní zástupce usilovat o dohodu s obviněným i ohledně těchto nároků, a to až do výše uplatněné poškozeným.

Při samotném sjednávání dohody se poškozený vyjadřuje především k rozsahu a způsobu náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení jako jedné ze součástí dohody o vině a trestu, k otázce viny a trestu se vyjádřit může, nicméně takové vyjádření není pro sjednání dohody o vině a trestu rozhodné a státní zástupce jím není vázán. Způsob a rozsah vypořádání náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, bylo-li činem způsobeno a uplatnil-li poškozený tento svůj nárok (popřípadě nutnost odkázat poškozeného s jeho nárokem na řízení ve věcech občanskoprávních, přičemž se lze dohodnout i jen o části nároku s tím, že lze do dohody uvést, že ve zbylém rozsahu uplatní poškozený svůj nárok v civilním řízení), je jednou ze součástí dohody o vině a trestu. Postup, kdy je poškozený s nárokem odkazován na civilní řízení, by rozhodně neměl být pravidlem a vždy je třeba usilovat o dosažení konkrétní dohody o rozsahu a způsobu náhrady škody. Pokud nedojde ke shodě mezi poškozeným a obviněným o nárocích poškozeného nebo pokud státní zástupce s obviněným nedohodne náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení v rozsahu řádně uplatněných nároků poškozeného, může soud rozhodnout o těchto nárocích sám, a to na základě spisového materiálu, pokud je jím skutkový stav spolehlivě prokázán.

Navrhuje se stanovit dvě základní podmínky pro sjednání dohody o vině a trestu:

- Prohlášení obviněného, že se cítí být vinen skutkem, pro který je stíhán. Vzhledem k tomu, že předmětem trestního řízení obviněného může být v rámci konání společného řízení větší počet skutků s tím, že se může jednat o různé trestné činy nebo o více skutků tvořící pokračující trestnou činnost, přičemž postoj obviněného k jednotlivým skutkům a trestným činům může být rozdílný, bude možné sjednat dohodu o vině a trestu i jen o některém ze skutků, které jsou předmětem trestního řízení. V takovém případě by bylo možno za splnění zákonem stanovených podmínek konat jednání o dohodě o vině a trestu pouze ohledně části stíhaných skutků, přičemž po úspěšném uzavření dohody o vině a trestu by mohl státní zástupce jednak část trestní věci, ve které obviněný neuzavřel dohodu o vině a trestu, vyloučit k samostatnému projednání a rozhodnutí s tím, že ohledně ní bude i nadále konáno dokazování, jednak zbývající část trestní věci, ve které byla dohoda o vině a trestu uzavřena, předložit s návrhem na schválení dohody o vině a trestu soudu.
- Na základě dosud provedených důkazů a dalších výsledků přípravného řízení nejsou důvodné pochybnosti o pravdivosti prohlášení viny obviněným.

Při sjednávání dohody o vině a trestu se uplatní všechna obecná ustanovení trestního zákoníku, včetně ustanovení o souhrnném trestu a úhrnném trestu. Využít lze i možnosti sjednat trest odnětí svobody v rámci snížené trestní sazby podle § 58 trestního zákoníku, přičemž při posuzování podmínek pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody lze prohlášení obviněného o vině zohlednit zejména v rámci poměrů pachatele.

Institut dohody o vině a trestu je využitelný i v případech tzv. skupinových trestních věcí, kdy bude ve věci, v níž je stíháno více pachatelů trestných činů ve společném řízení, na některé z nich podána obžaloba a současně u některých z nich bude využito institutu dohody o vině a trestu. Případné procesní problémy spojené se změnou v postavení takové osoby

z obviněného na svědka bude muset státní zástupce důsledně zvážit v rámci úvah o využití tohoto institutu v těchto případech.

Pokud jde o ochranné opatření, přichází-li jeho uložení v úvahu, může být buď součástí dohody, nebo může státní zástupce jeho uložení soudu navrhnout i samostatně (zejména je-li zapotřebí znalecké zkoumání nebo jsou-li k posouzení potřeby uložení ochranného opatření zapotřebí další podklady či jde-li o zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty osobě odlišné od pachatele); na tento postup musí být obviněný před sjednáním dohody o vině a trestu prokazatelně upozorněn, aby mu bylo zřejmé, že nad rámec dohodnutého trestu mu může být ještě uloženo ochranné opatření. Bez tohoto upozornění může státní zástupce takový návrh podat jen, pokud důvody pro uložení ochranného opatření vyšly najevo až po podání návrhu na schválení dohody o vině a trestu soudu.

Povinné náležitosti obsahu dohody o vině a trestu jsou vymezeny v § 175a odst. 6 tak, aby soud mohl v souladu s ní vydat odsuzující rozsudek. Nedílnou součástí dohody o vině a trestu je prohlášení obviněného, že se cítí být vinen skutkem, pro který je stíhán (nejde zde o doznání, ale o obdobu prohlášení, které obviněný činí při narovnání, od čehož se odvíjí i použitelnost takového prohlášení jako důkazu).

Dohoda o vině a trestu musí mít písemnou formu a být podepsána státním zástupcem, obviněným, jeho obhájcem a poškozeným, byl-li přítomen sjednání dohody o vině a trestu a souhlasí s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení.

Byla-li dohoda o vině a trestu mezi státním zástupcem a obviněným sjednána, podá státní zástupce soudu návrh na schválení této dohody. K návrhu připojí sjednanou dohodu a všechny další písemnosti významné pro rozhodování soudu, zejména opatřené důkazy. V případě, že dohoda sjednána nebude, státní zástupce podá obžalobu nebo jiným způsobem skončí přípravné řízení, přičemž o skutečnosti, že dohoda sjednána nebyla, učiní záznam do protokolu a prohlášení viny obviněným nelze v dalším řízení použít jako důkaz.

K bodům 23 až 25 (178a)

Z důvodu, aby bylo možné uplatňovat tento institut u širšího okruhu trestných činů, zejména u všech závažných korupčních jednání, navrhuje se možnost použít institut spolupracujícího obviněného v řízení o všech zločinech, a nikoli jen o zvlášť závažných zločinech, jak je tomu podle dosud platné a účinné právní úpravy. Na druhou stranu se s ohledem na změny navrhované v novele trestního zákoníku tento institut zpřísnuje, kdy napříště již pouhé oznámení skutečností, které mohou zabránit dokonání zločinu, nebude opravňovat k označení osoby jako spolupracujícího obviněného (tato podmínka je často jednoduše splnitelná – obviněný může přispět k odvrácení jednoho z útoků, nicméně k odkrytí struktury skupiny tím více nepřispívá), napříště bude tato okolnost posuzována jako obecná polehčující okolnost.

Státní zástupce bude rovněž oprávněn za přísnějších podmínek navrhnout v obžalobě pro spolupracujícího obviněného postup podle § 46, resp. podle § 48 trestního zákoníku.

K bodům 26 až 29 [§ 179b odst. 5, § 179c odst. 2, § 179e, § 179f odst. 2]

Vzhledem k tomu, že dohodu lze sjednat i ve zkráceném přípravném řízení s podezřelým, i když takový postup vzhledem k jednoduchosti a rychlosti řízení nebude zřejmě příliš častý, je třeba tuto možnost promítnout také do příslušných ustanovení upravujících zkrácené

přípravné řízení. Vzhledem k časové náročnosti sjednávání dohody o vině a trestu se zároveň umožňuje prodloužit lhůtu, ve které je třeba zkrácené přípravné řízení skončit.

K bodům 30 až 32 [§ 179g a 179h)]

Ustanovení § 179g tr. ř. stanoví podmínky, za kterých lze podmíněně odložit podání návrhu na potrestání. Institut podmíněného odložení podání návrhu na potrestání byl do českého právního řádu zaveden novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 283/2004 Sb., a svým pojetím se blíží obdobnému institutu podmíněného zastavení trestního stíhání. S ohledem na skutečnost, že zpočátku byl tento institut využitelný pouze v případě vedení trestního řízení o trestných činech nižší obecné (typové) závažnosti, byly připuštěny některé zmírňující odchylky (kratší zkušební doba, kratší lhůta pro rozhodnutí o tom, zda se podezřelý ve zkušební době osvědčil). Novela trestního řádu provedená zákonem č. 274/2008 Sb. rozšířila praktickou využitelnost tohoto institutu a ve svých důsledcích znamenala zrychlení trestního řízení a významné odbřemenění státních zástupců, kteří se tak mohou důsledněji věnovat doзору ve věcech závažné kriminality. K dalšímu rozšíření tohoto typu odklonu (a jistému „zrovnoprávnění“ s podmíněným zastavením trestního stíhání) dochází v návrhu novely trestního řádu, která je projednávána jako sněmovní tisk 335.

Po účinnosti této novely bude možné podmíněné odložení podání návrhu na potrestání a podmíněné zastavení trestního stíhání v řízení u shodné skupiny trestných činů. Odchylky mezi institutem podmíněného odložení podání návrhu na potrestání a podmíněného zastavení trestního stíhání po nabytí účinnosti shora uvedené novely proto ztrácejí své opodstatnění a navrhuje se je odstranit.

Navrhuje se zároveň, aby podmíněné odložení podání návrhu na potrestání bylo možné podmínit slibem podezřelého, že se po zkušební dobu (až pětiletou) zdrží výkonu určité činnosti, ke které je třeba zvláštního povolení, nebo jejíž výkon upravuje jiný právní předpis, v jejíž souvislosti se dopustil trestného činu, typicky např. řízení motorových vozidel. Dopravní delikty tvoří značný podíl na celkové sumě stíhaných trestných činů, přičemž v současnosti státní zástupce resp. soud nemůže využít odklonu, pokud se domnívá, že povaha spáchaného skutku a osobnost pachatele odůvodňuje vyloučení pachatele z provozu na pozemních komunikacích, přestože ostatní podmínky pro uplatnění tohoto typu odklonu by splněny byly. Zakotvení takové možnosti by proto mělo přispět k rychlejšímu vyřizování případů tohoto typu a přinést tím i úsporu pro systém trestní justice. Navrhuje se rovněž, aby podmíněné odložení podání návrhu na potrestání bylo možné podmínit i složením peněžité částky určené státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti, obdobně jako je tomu u narovnání.

K bodu 33

Návrh na schválení dohody o vině a trestu se doplňuje, jakožto nová alternativa k podání obžaloby, mezi způsoby, kterými se zahajuje trestní řízení před soudem. Zároveň se navrhuje vyloučení možnosti, aby se státní zástupce nechal v řízení před okresním soudem zastoupit asistentem státního zástupce, neboť toto oprávnění zcela vybočuje z úkolů a poslání asistenta státního zástupce.

K bodům 34 až 38 (§ 186 a § 187 odst. 4)

Mezi důvody předběžného projednání obžaloby se navrhuje zařadit nový důvod, kterým je důvodné přesvědčení předsedy senátu, že by bylo vhodné pokusit se sjednat dohodu o vině a trestu, zejména navrhnou-li možnost sjednání dohody o vině a trestu obviněný či státní zástupce. V zájmu rychlosti řízení a dosažení jeho účelu soud v případě, že obviněný projeví vůli k uzavření dohody o vině a trestu až po podání obžaloby, zjistí při předběžném projednání obžaloby (které bude konáno ve veřejném zasedání) stanoviska obviněného a státního zástupce k možnému sjednání dohody o vině a trestu. Na základě předběžného projednání věci ve veřejném zasedání soud dospěje buď k závěru, že uzavření dohody o vině a trestu je vyloučeno, a v takovém případě ve věci následně nařídí konání hlavního líčení, nebo zjistí, že uzavření dohody o vině a trestu není s ohledem na vyjádření procesních stran vyloučeno a v takovém případě stanoví soud státnímu zástupci přiměřenou lhůtu, ve které má podat soudu návrh na schválení dohody o vině a trestu (příp. informaci, že k dohodě o vině a trestu nedošlo). Pokud státní zástupce ve stanovené lhůtě podá soudu návrh na schválení dohody o vině a trestu, soud zahájí řízení o schválení dohody o vině a trestu, tj. návrh přezkoumá a buď jej odmítne, nebo nařídí veřejné zasedání. Pokud státní zástupce ve stanovené lhůtě návrh na schválení dohody o vině a trestu nepředloží, soud nařídí ve věci hlavní líčení, není-li odůvodněn jiný postup.

I v této fázi řízení je tak v rámci zásady rychlosti řízení dána možnost, aby nebylo konáno klasické hlavní líčení s plným rozsahem dokazování, ale aby věc mohla být vyřízena formou dohody o vině a trestu schválené soudem.

K bodu 39 (§ 223a odst. 1)

Legislativně technická úprava reagující na změny v § 307.

K bodům 40 a 42 (§ 245 odst. 1 a 258 odst. 1)

Vzhledem k odlišnému charakteru rozsudku, jímž soud schválil dohodu o vině a trestu a potvrdil ji odsuzujícím rozsudkem, od odsuzujícího rozsudku vydaného v hlavním líčení, se navrhuje, aby proti takovému rozsudku nebylo možné podat řádný opravný prostředek, neboť soud v plném rozsahu vyhovuje sjednané dohodě. Rozsudek o schválení dohody o vině a trestu tak nabude právní moci již vyhlášením. Zároveň však zůstávají respektována práva obviněného, neboť navrhovaná úprava obsahuje záruky zabránění zneužití tohoto institutu, ať už se jedná o povinnou přítomnost obhájce při sjednávání dohody nebo možnost soudu dohodu odmítnout či neschválit, je-li zřejmě nepřiměřená například z hlediska právní kvalifikace či druhu a výše navrženého trestu, nesprávná z hlediska rozsahu a způsobu náhrady škody, nebo nebyly-li splněny zákonné podmínky pro její sjednání, resp. došlo-li k závažnému porušení práv obviněného při sjednání dohody o vině a trestu.

Pokud by se soud v rozsudku, kterým schvaluje dohodu o vině a trestu, v některém výroku odchýlil od výroků sjednaných v dohodě o vině a trestu, lze takový rozsudek napadnout odvoláním, neboť v takovém případě neschválil dohodu v plném rozsahu. Odvolání tak může být podáno i proti výroku o náhradě škody, pokud nebyl obsažen v dohodě a pokud o náhradě škody rozhodl soud podle spisového materiálu (§ 314r odst. 4).

Proti rozsudku, kterým soud schválil dohodu o vině a trestu, může poškozený, který uplatnil nárok na náhradu škody, nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení, podat odvolání pro nesprávnost výroku o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení, pokud v dohodě o vině a trestu nesouhlasil

s rozsahem a způsobem náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydáním bezdůvodného obohacení.

K bodu 41 [§ 257 písm. d)]

Navrhuje se odstranit určité výkladové nejasnosti, zda je možné postupovat podle § 307 nebo § 309 tr. řádu i v odvolacím řízení.

K bodu 43 (§ 288 odst. 1)

V případě, že bude věc zapotřebí znovu posoudit vzhledem k tomu, že v původním řízení nebyly známy všechny rozhodné skutečnosti a důkazy důležité pro spravedlivé posouzení věci, přičemž tyto vyšly najevo až po právní moci rozhodnutí, bude možné i ve vztahu k řízení, jež skončilo rozsudkem, kterým byla schválena dohoda o vině a trestu, uplatnit mimořádný opravný prostředek – obnovu řízení. V takovém případě se věc vždy vrací do stadia přípravného řízení. Další ustanovení upravující obnovu řízení se bez dalšího použijí i na řízení, jež skončilo rozsudkem, kterým byla schválena dohoda o vině a trestu, neboť tento rozsudek má povahu odsuzujícího pravomocného rozsudku a nejde o zvláštní typ rozhodnutí, který by bylo zapotřebí výslovně upravovat.

K bodům 44 až 47 (§ 307 a 308)

Rovněž u podmíněného zastavení trestního stíhání se obdobně jako u podmíněného odložení podání návrhu na potrestání navrhuje, aby podmíněné odložení podání návrhu na potrestání bylo možné podmínit slibem podezřelého, že se po zkušební dobu (až pětiletou) zdrží výkonu určité činnosti, ke které je třeba zvláštního povolení, nebo jejíž výkon upravuje jiný právní předpis, v jejíž souvislosti se dopustil trestného činu, typicky např. řízení motorových vozidel. Dopravní delikty tvoří značný podíl na celkové sumě stíhaných trestných činů, přičemž v současnosti státní zástupce resp. soud nemůže využít tohoto typu odklonu, pokud se domnívá, že povaha spáchaného skutku a osobnost pachatele odůvodňuje vyloučení pachatele z provozu na pozemních komunikacích, přestože ostatní podmínky pro uplatnění tohoto typu odklonu by splněny byly. Zakotvení takové možnosti by proto mělo přispět k rychlejšímu vyřizování případů tohoto typu a přinést tím i úsporu pro systém trestní justice. Navrhuje se rovněž, aby podmíněné zastavení trestního stíhání bylo možné podmínit i složením peněžitě částky určené státu na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti, obdobně jako je tomu u narovnání.

K bodům 48 až 53 (§ 309 odst. 1, § 311 a 312)

Podle poznatků praxe (viz např. Zvláštní zpráva Nejvyššího státního zastupitelství o odklonech v trestním řízení z r. 2008) se ukazuje jako problematické specifikovat „obecně prospěšné účely“, pro které má být v souvislosti s narovnáním složena přiměřená finanční částka, rovněž tak jako určení konkrétního adresáta, kterému má být tato částka poukázána. Určování konkrétního adresáta složené peněžitě částky je kromě toho často kritizováno pro svoji netransparentnost. Navrhuje se proto (i v návaznosti na připravovaný zákon o obětech

trestné činnosti), aby celá částka složená na účet soudu nebo státního zastupitelství byla určena státu pro peněžitou pomoc obětem trestné činnosti.

K bodům 54 až 57 (§ 314c)

Také v rámci přezkoumání obžaloby samosoudcem (příp. návrhu na potrestání, zde však takový postup nebude vhodný) se navrhuje umožnit obdobný postup jako při předběžném projednání obžaloby, tj. na základě kladných stanovisek stran jim věc postoupit k sjednání dohody o vině a trestu a stanovit státnímu zástupci lhůtu k podání návrhu na schválení dohody o vině a trestu. Nepodá-li státní zástupce ve stanovené lhůtě takový návrh, samosoudce nařídí hlavní líčení.

Zároveň se upravuje postup samosoudce při „předběžném posouzení“ návrhu na schválení dohody o vině a trestu.

K bodu 58 (§ 314e odst. 4)

Podle poznatků praxe se osvědčilo omezení uvedené v § 314e odst. 3 tr. řádu zavedené zákonem č. 41/2009 Sb., které umožňuje uložení trestu obecně prospěšných prací trestním příkazem pouze po předchozím šetření Probační a mediační služby. Na základě těchto kladných zkušeností Probační a mediační služby se navrhuje stanovit obdobné omezení i směrem k trestu domácího vězení. Cílem je vyloučení možnosti uložení tohoto druhu trestu v nevhodných případech.

K bodu 59 [§ 314o až 314s]

Vzhledem k specifickým rysům řízení o schválení dohody o vině a trestu, která jej výrazně odlišuje od klasického hlavního líčení (např. dokazování, závěrečné řeči, způsoby rozhodnutí), se navrhuje zařadit toto řízení mezi zvláštní způsoby řízení před soudem. V uvedeném řízení soud rozhoduje o schválení či neschválení dohody o vině a trestu, přičemž vychází z jejího obsahu a ze spisu. Neprovádí klasické dokazování, ale pouze zkoumá, zda nedošlo k porušení zákonných podmínek pro sjednání dohody (např. zda měl obviněný při sjednání dohody obhájce, zda byl obviněný poučen o všech důsledcích dohody, zda prohlásil svou vinu dobrovolně apod.). Dále soud zkoumá, zda sjednaná dohoda není v některém směru zřejmě nesprávná či nepřiměřená. Naopak se nepřipouští, aby soud aktivně zasahoval do sjednané dohody a navrhoval změny sjednaného trestu nebo se vyjadřoval k jiným otázkám. Soud by se tak dostal z role nezávislého posuzovatele dohody do role obdobné, jako mají strany, kdy by před vlastním rozhodnutím v podstatě vyjednával o jednotlivých výrocích. Koná-li řízení samosoudce, postupuje v řízení obdobně jako soud s nezbytnými odchylkami vyplývajícími z jeho postavení.

K § 314o

Předseda senátu po přezkoumání návrhu na schválení dohody o vině a trestu postupuje trojím způsobem

- V případě, že při sjednávání dohody došlo k závažným procesním vadám, rozhodne usnesením o odmítnutí návrhu na schválení dohody, přičemž proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost, která má odkladný účinek a strany tak mohou uvádět důvody, ze kterých by měla být sjednaná dohoda soudem schválena. Jestliže soud rozhodne

o odmítnutí návrhu, je povinen uvést konkrétní skutečnosti odůvodňující toto rozhodnutí. Po nabytí právní moci usnesení o odmítnutí návrhu se věc vrací zpět do přípravného řízení.

- V případě, že nejsou dány důvody pro odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu, soud nařídí veřejné zasedání a stanoví den jeho konání. Veřejného zasedání o schválení návrhu na dohodu o vině a trestu se musí obligatorně zúčastnit státní zástupce a obviněný.
- V případě pochybností, zda věc nepatří do příslušnosti jiného soudu, zda by neměla být postoupena jinému orgánu k projednání přestupku, zda by neměla být zastavena pro některý z důvodů uvedených v § 172 odst. 1, nebo přerušena (§ 173 odst. 1) nebo zda není na místě použít některého z odklonů, nařídí předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu.

K § 314p

Předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu slouží k odstranění pochyb, zda věc nepatří do příslušnosti jiného soudu, zda by neměla být postoupena jinému orgánu k projednání přestupku, zda by neměla být zastavena pro některý z důvodů uvedených v § 172 odst. 1, nebo přerušena (§ 173 odst. 1) nebo zda není na místě použít některého z odklonů. Předběžné projednání se koná v neveřejném zasedání, považuje-li to předseda senátu pro rozhodnutí soudu za potřebné, nařídí o předběžném projednání návrhu veřejné zasedání.

K § 314q

Řízení o schválení dohody o vině a trestu se koná za účasti všech členů senátu (samosoudce), zapisovatele, státního zástupce a obviněného; poškozený se o konání veřejného zasedání vyrozumívá, neboť jeho účast na veřejném zasedání není nezbytná.

Státní zástupce po zahájení veřejného zasedání přednese návrh na schválení dohody o vině a trestu, v němž stručně uvede obsah sjednané dohody. Následně předseda senátu vyzve obviněného, aby se k sjednané dohodě vyjádřil. Výslovně vždy musí ověřit formou dotazů na obviněného, zda jsou dány podmínky pro schválení dohody, tj. zda rozumí podstatě sjednané dohody, zda jsou mu známy všechny důsledky jejího sjednání, včetně toho, že se vzdává projednání věci v plném rozsahu, a zda při jejím sjednávání byla dodržena jeho práva, zejména, že k prohlášení viny nebyl nijak donucován. Zjištění uvedených skutečností má význam pro posouzení, zda nedošlo k závažnému porušení práv obviněného a zda není dán důvod pro neschválení dohody. Nicméně hlavní garancí toho, že k nezákonnému postupu nedošlo, je přítomnost obhájce obviněného při sjednávání dohody.

Po vyjádření obviněného může soud udělit slovo poškozenému, chce-li se k sjednané dohodě vyjádřit a je-li přítomen. Dokazování ve veřejném zasedání soud zásadně neprovádí, pokud však potřebuje ozřejmit určitou skutečnost nezbytnou pro jeho rozhodování, může si opatřit potřebná vysvětlení či vyslechnout obviněného.

Následně se soud odebere k závěrečné poradě.

K § 314r

Soud může rozhodovat o skutku, jeho právní kvalifikaci, přiměřenosti trestu, ochranném opatření a nároku na náhradu škody pouze v rozsahu uvedeném v dohodě o vině a trestu. Schválí-li dohodu, uvede výroky rozsudku v souladu s touto dohodou. Došlo-li v dohodě k plnému uspokojení nároků poškozeného, převezme soud do výroku rozsudku výrok o náhradě škody v souladu s dohodou. Pokud však nedošlo k dohodě mezi poškozeným a obviněným nebo pokud státní zástupce nedohodl s obviněným náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení v plném rozsahu požadovaném poškozeným, soud rozhodne na základě spisového materiálu. Ochranné opatření, jak již bylo uvedeno, může soud uložit i samostatně ve veřejném zasedání na základě návrhu státního zástupce – mimo rámec sjednané dohody. Ve výroku rozsudku soud uvede, že schvaluje dohodu o vině a trestu a zároveň uvede výrok o vině, trestu, příp. ochranném opatření, a náhradě škody v souladu se sjednanou dohodou.

Dohodu soud nechválí a věc vrátí do přípravného řízení, pokud na základě odpovědi obviněného na kladené otázky nebo na základě jiných skutečností zjistí, že při sjednávání dohody byla závažně porušena jeho práva (nejde o jakékoli porušení práv obviněného, ale jen o porušení jeho práv takovým způsobem, který brání schválení dohody, např. nepřítomnost obhájce nebo vynucené prohlášení viny), nebo shledá-li podstatné vady v právní kvalifikaci skutku, druh a výše trestu se mu jeví být zřejmě nepřiměřené, nebo nesouhlasí-li s rozsahem a způsobem náhrady škody poškozenému z důvodu zjevné nesprávnosti takového ujednání.

K § 314s

Vrátí-li soud věc do přípravného řízení, může státní zástupce s obviněným sjednat novou dohodu o vině a trestu, mají-li za to, že takový postup bude úspěšný. K neschválené dohodě o vině a trestu a zejména k prohlášení viny učiněným obviněným v takovém případě nelze přihlížet (není využitelné k důkazním účelům, neboť je třeba jej odlišit od doznání).

K bodu 60 (§ 362)

Nová formulace ustanovení § 362 navazuje na navrhované znění § 179g, § 307 a § 309 a násl. tr. řádu a upravuje nezbytné procesní postupy spojené s aplikací institutů podmíněného odložení podání návrhu na potrestání, podmíněného zastavení trestního stíhání a narovnání. V případě, kdy se obviněný (podezřelý) v souvislosti s těmito druhy odklonu zaváže po zkušební dobu zdržet se činnosti, která spočívá v řízení motorových vozidel, obsahuje navrhované ustanovení § 362 tr. řádu i nezbytné informační povinnosti orgánů činných v trestním řízení vůči správním orgánům, v jejichž gesci je agenda řídičských průkazů (viz navazující novela zákona o silničním provozu).

K části druhé (novela zákona o Rejstříku trestů)

V případě, že v průběhu zkušební doby podmíněného zastavení trestního stíhání obviněný nevede řádný život, nesplní uložená omezení apod., navrhuje se nově, že buď bude vydáváno rozhodnutí o tom, že se obviněný neosvědčil (namísto rozhodnutí o tom, že se v trestním řízení pokračuje), popř. za splnění výjimečných okolností o tom, že se podmíněné zastavení trestního stíhání ponechává v platnosti. Novela zákona o Rejstříku trestů reaguje na tyto navrhované změny.

K části třetí (novela zákona o advokacii)

Podle § 9 odst. 2 písm. a) zákona o advokacii Česká advokátní komora může pozastavit výkon advokacie advokátovi, bylo-li proti němu zahájeno trestní stíhání pro úmyslný trestný čin a skutečnosti, které nasvědčují tomu, že takový trestný čin byl spáchán, ohrožují důvěru v další řádný výkon advokacie, nebo dostalo-li se trestní stíhání pro takový trestný čin do stadia před soudem. Návrh na schválení dohody o vině a trestu je vedle obžaloby novým způsobem, kterým končí přípravné řízení a věc se dostává do stadia řízení před soudem, což je třeba v novelizovaném ustanovení § 9 odst. 2 písm. a) zákona o advokacii zohlednit.

K části čtvrté (novela zákona o silničním provozu)

K bodům 1 až 16 (§ 82 odst. 1, 94a odst. 1, § 102, 113, 119, 123b, 123e a 124)

V první části předloženého návrhu zákona se navrhuje, aby podmíněné odložení podání návrhu na potrestání bylo možné podmínit slibem podezřelého, že se po zkušební dobu (až pětiletou) zdrží výkonu určité činnosti, ke které je třeba zvláštního povolení, nebo jejíž výkon upravuje jiný právní předpis, v jejíž souvislosti se dopustil trestného činu, typicky např. řízení motorových vozidel. Obdobné se navrhuje i v souvislosti s podmíněným zastavením trestního stíhání. Dopravní delikty tvoří značný podíl na celkové sumě stíhaných trestných činů, přičemž v současnosti státní zástupce resp. soud nemůže využít odklonu, pokud se domnívá, že povaha spáchaného skutku a osobnost pachatele odůvodňuje vyloučení pachatele z provozu na pozemních komunikacích, přestože ostatní podmínky pro uplatnění tohoto typu odklonu by splněny byly. Zakotvení takové možnosti by proto mělo přispět k rychlejšímu vyřizování případů tohoto typu a přinést tím i úsporu pro systém trestní justice.

Aby tento závazek byl kontrolovatelný, navrhuje se nezbytné změny v zákoně o silničním provozu.

Právní mocí rozhodnutí o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání nebo o podmíněném zastavení trestního stíhání, v jehož rámci se obviněný (podezřelý) zavázal zdržet se řízení motorových vozidel, pobude obviněný (podezřelý) ex lege svého řidičského oprávnění a bude povinen do pěti pracovních dnů odevzdat řidičský průkaz příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností. Po stanovenou zkušební dobu přitom nebude možné takové osobě řidičský průkaz vydat. Pokud obviněný (podezřelý) ve zkušební době bude řídit motorové vozidlo, dopustí se přestupku.

Po uplynutí zkušební doby nebo poté, kdy bylo rozhodnuto, že se obviněný (podezřelý) ve zkušební době neosvědčil, se pak držiteli řidičského oprávnění na jeho žádost za splnění podmínek § 102 zákona o silničním provozu řidičský průkaz vrátí.

Pokud trestný čin, ke kterému se obviněný (podezřelý) doznal, odpovídá jednání vymezenému v příloze k zákonu o silničním provozu, bude tato skutečnost evidována v registru řidičů.

V návrhu jsou rovněž zajištěny nezbytné informační povinnosti příslušných správních orgánů vůči orgánům činným v trestním řízení.

K části páté (novela zákona o soudnictví ve věcech mládeže)

K bodům 1 a 2 (§ 63 a § 69)

U mladistvých pachatelů, kteří dosud nedovršili 18 let věku, je zapotřebí upřednostnit výchovný vliv řízení na mladistvého a uvážlivý výběr vhodného opatření specializovaným soudcem nad rychlostí řízení, je třeba vyloučit možnost sjednání dohody o vině a trestu v řízení ve věcech mladistvých. Tím není dotčeno ustanovení § 73 zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Zároveň se navrhuje omezit případy, kdy nelze vydat v řízení proti

mladistvému trestní příkaz – není důvodu, proč by nemohl být vydáván trestní příkaz v případě pachatelů, kteří v době jeho vydání již byli starší 18ti let.

Zároveň se navrhuje u mladistvých poměrně omezit délku zkušební doby v případech podle § 179g odst. 2 a § 307 odst. 2 tr. řádu.

K části šesté (novela zákona o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení)

Návrh na schválení dohody o vině a trestu je vedle obžaloby novým způsobem, kterým končí přípravné řízení a věc se dostává do stadia řízení před soudem, což je třeba v novelizovaném ustanovení § 1 odst. 4 zákona o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení zohlednit.

K části sedmé (novela zákona o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství)

K bodům 1 a 2 (§ 16 odst. 1)

Navrhuje se, aby jednoduché úkony spjaté s podmíněným odložením podání návrhu na potrestání nebo s podmíněným zastavením trestního stíhání mohl vykonávat nejen právní čekatel (viz vyhláška č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství), ale po pověření státního zástupce i vyšší úředník státního zastupitelství.

K části osmé (novela trestního zákoníku)

K bodům 1 a 2 (§ 34 odst. 3 a 4)

Po účinnosti novely projednávané jako sněmovní tisk 335 bude možné podmíněné odložení podání návrhu na potrestání a podmíněné zastavení trestního stíhání v řízení u shodné skupiny trestných činů. Odchytky mezi institutem podmíněného odložení podání návrhu na potrestání a podmíněného zastavení trestního stíhání po nabytí účinnosti shora uvedené novely proto ztrácejí své opodstatnění a navrhuje se odstranit (viz část první předloženého materiálu). Za této situace není opodstatněné, aby zkušební doba podmíněného zastavení trestního stíhání měla na běh promlčecí doby jiný vliv než zkušební doba podmíněného odložení podání návrhu na potrestání.

Zároveň se navrhuje, aby návrh na schválení dohody o vině a trestu, který svým významem odpovídá obžalobě, byl doplněn do výčtu úkonů trestního řízení, které způsobují přerušeni promlčecí doby.

K bodům 3 (§ 39 odst. 1)

Nezbytná reakce na změny navrhované v 178a tr. řádu (viz část první tohoto materiálu).

K bodům 4 a 5 (§ 46 a § 48 odst. 1)

S ohledem na požadavek silněji motivovat osoby podílející se na činnosti skupin organizovaného zločinu a organizovaných skupin k efektivní spolupráci s orgány činnými v trestním řízení se navrhuje připustit, aby za splnění zákonných podmínek docházelo u takto spolupracujících osob k obligatornímu upuštění od potrestání.

Z důvodu, aby bylo možné uplatňovat institut spolupracujícího obviněného u širšího okruhu trestných činů, včetně závažnějších forem korupčních trestných činů, navrhuje se umožnit použití institutu spolupracujícího obviněného v řízení o všech zločinech, a nikoli jen o zvláště závažných zločinech, jak je tomu podle dosud platné a účinné právní úpravy (viz část první tohoto materiálu).

Základním cílem institutu spolupracujícího obviněného je rozkrýt a paralyzovat zločinecké skupiny, resp. odkrýt jejich trestnou činnost, proto dochází ke zvýšení motivačního prvku a tím i efektivity tohoto institutu tím, že bude-li pachatel označen za spolupracujícího obviněného a splní-li všechny podmínky uvedené v zákoně, bude mu trest ukládán vždy pod dolní hranici trestní sazby. V určitých, zákonem stanovených případech, bude dokonce upuštěno od potrestání spolupracujícího obviněného, a to tehdy, pokud spolupracující obviněný splnil podmínky stanovené v § 178a tr. řádu, podal v řízení před soudem úplnou a pravdivou výpověď o skutečnostech, které byly významnou měrou způsobilé přispět k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny a

- a) spolupracujícím obviněným spáchaný trestný čin nebyl závažnější než zločin, k jehož objasnění přispěl,
- b) spolupracující obviněný se nepodílel jako organizátor nebo návodce na spáchání zločinu, k jehož objasnění přispěl,
- c) spolupracující obviněný nezpůsobil úmyslně těžkou újmu na zdraví nebo smrt (nedbalostní způsobení těchto následků např. při dopravní nehodě použitím tohoto ustanovení o upuštění od potrestání nevylučuje), nebo
- d) nejsou-li dány důvody pro mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody.

Důležité je v této souvislosti třeba zdůraznit, že vzhledem k tomu, že bude vyslovena vina, byť nebude uložen trest, umožňuje toto řešení ukládat takovému pachateli ochranná opatření (např. zabránění věci, ochranné léčení), v důsledku čehož je umožněna vyšší ochrana důležitých společenských zájmů, a současně se ani neoslabuje postavení poškozeného v trestním řízení, který se tak může úspěšně domáhat náhrady škody a také snáze dosáhnout její skutečné úhrady.

K bodu 6 (§ 58 odst. 4)

Vzhledem k potřebě dosáhnout u spolupracujícího obviněného jistoty, že se mu dostane od soudu za jeho spolupráci slíbené výhody, se navrhuje změnit fakultativní snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici za podmínky splnění všech zákonných podmínek na snížení obligatorní (§ 58 odst. 4 trestního zákoníku) tak, aby byla spolu s právní jistotou obviněného výrazně posílena efektivita tohoto institutu.

Podstatou problému je jednoduchá otázka: co může stát nabídnout osobě, která má informace, které mohou pomoci rozkrýt organizovaný zločin či korupci sít' (protože je často sama jeho součástí), aby tato osoba byla připravena u soudu usvědčit ostatní členy organizované kriminální skupiny? V současné době má dle § 41 písm. m) trestního zákoníku soud přihlídnout jako k polehčující okolnosti při stanovení trestu k tomu, že přispěl zejména jako spolupracující obviněný k objasňování trestné činnosti spáchané členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny. Dále trestní zákoník v § 58 umožňuje snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní

sazby také pachateli označenému státním zástupcem jako spolupracující obviněný (tj. osoba, která podala významné informace pro rozkrytí organizované kriminality a doznala se ke svému vlastnímu trestnému činu, viz § 178a trestního řádu). V obou případech jde vždy pouze o možnost, nikoliv nutnost tento institut, byť při splnění zákonných podmínek, aplikovat. Zájem státu na rozbití zločineckých struktur, do nichž je v důsledku jejich vysoké organizovanosti a přísně vynucované konspiraci obtížné proniknout, převyšuje zájem státu na spravedlivém postihu jednotlivce, který se přímo nebo nepřímo na trestné činnosti podílel, a který umožnil odhalení a usvědčení spolupachatelů, často i organizátorů a řídících osob organizovaných skupin nebo jiných zločineckých organizací.

K části deváté (účinnost)

Datum nabytí účinnosti navrhované úpravy se s přihlédnutím k délce legislativního procesu a s přihlédnutím k potřebě drobných nezbytných úprav aplikací stanovuje na 1. 7. 2012.

V Praze dne 27. září 2011

RNDr. Petr Nečas, v.r.
předseda vlády

JUDr. Jiří Pospíšil, v.r.
ministr spravedlnosti